

18-ik szám. April. 30. 1868.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:

SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:

EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi RUSZ K.

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSZNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Tengeri regény dióhéjban“ Ö-től. — „Szabad-ságharcuk és Hayna rémuralma alatt.“ (Folytatás.) *Tóth Dánieltől.* — „A kámfor-fa.“ *Szováthy Lajostól.* — „Utazás a Niagara-tól Canadába“ *Rosti Páltól.* (Vége.) — „Az orang-utang.“ — „A légzés és levegő hatásáról az életre.“ *Dr. Fanta Adóftól,* városi főorvostól. — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegegyes közlemények.“ — „Ebergényi Julia

mőregkeverési pöre.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „A kiadóhivatal üzenetei.“ — „A „Honvédalbum“ előfizetőinek névsora.“ — „Ujdonságok.“

Képek: „Regény dióhéjban“ című cikkhez négy kis kép. — Óriások lépcsője a montmoreneyi vizezésnél.“ — „Orangutánagok.“ — „Ebergényi Julia.“

Irodalom.

— („*Istváni Magyarországtörténetének*“) Vidovich György eszköszölte fordításából most jelent meg Csáthynál Debrecenben az első kötet 3-dik füzeté.

— („*Perényi*“) költői elbeszélés 12 énekben. A Nádasdy-díjra versenyzett s az Akadémia által díszesrettel emlitett pályamű. Ára 1 fr s kapható minden könyvárusnál. Szerzőjeül a lapok jeles színüirőnkát, Szigligeti Edét mondják.

— („*Szavadok*“) című folyóiratnak az idei évfolyamából a 4-dik füzet is most jelent meg. Thaly Kálmán szerkesztése

mellett, Főbb tartalmát képezik: Sinay Miklós magy. tört. buvár emlékezete Révész I-től; Bethlen Gábor levele Alvinczey Péterhez Szilágyi S-től; A modenai levéltár magy. tört. szempontból, b. Nyáry A-től; Könyvismertetések, bírálatok, tárcsa.

— („*A levéltárak megővéséről és rendezéséről*“) fűtekin-tettel a magy. prot. egyházi levéltárakra, írta Révész Imre. Megjelent Debrecenben.

Szerkesztői üzenetek.

— **Bécsbe:** K. G-nak. Az egyiket közzé fogjuk tenni, a másik azonban a „Darwinismus“ illetőleg oly tárgygyal foglalkozik, melyet irodalmunkban — mind önálló könyvben, mind egyes cikkekben — már bőven ismertettek. Jelég csu-pán Rónay Jácintnak a „Fajkeletkezés“ című munkáját em-litünk.

— **Budára:** P. A-nak. A tébolydáról érdekesen irt cikkeket megkaptuk s adni fogjuk.

— **Keoskemétre:** L. J-nak. A „Heti Posta“ tárcájában fog megjelenni.

— **Debrecenbe:** K. K-nak. A kép oly jó, hogy még ez év-negyedben fog a sor rákerülni; ilyennek elkészítettése nem sok bajt okoz. Ohajtása teljesült.

— **Veszprémben:** L. M-nak. A „Magyar Történelmi Társu-lat“ tagsági díja, három évi kötelezettséggel, évenként 5 ft, minden évben külön fizetve; a tagsági díjak Peety Frigyes pénztárnok úrhoz (váci utca 20. sz.) a magát bejelentő levelek pedig Thaly Kálmán titkárhoz, (Zöldfa utca 4. sz.) intézendők.

— **Debrecenbe:** B-inak. Még igen gyarlók.

— **Konstantinápolyba:** E. B-nak. A levelezést örömmel vesszük a „Heti Posta“ számára, valamint a „Hazánk“ is készséggel közlenni a török életképeket. A most küldött levelet a „Heti Postába“ ígtattuk. A többire nézve intéz-kedtünk.

A kiadóhivatal üzenetei.

— **Barcsra:** Z. F-urnak. A városi letéti pénztár csak kész-pénzt fogadhat el, a kiadóhivatal pedig saját kiadványaira ép úgy nem fizethet elő, mint nem veheti meg a gazda saját ter-mését. Ezért in natura fog megküldetni s ha szives lesz Ön azt értékesíteni, árát a kegyeles cél javára örömmel szolgál-tatja át a kiadóhivatal.

— **K. Komáromra:** S. L-nak. Gr. Lázár Kálmán ígé-retet tett, hogy a „Világítókra“ 3 példányának árát a „Honvéd-albumra“ be fogja szolgáltatni. Akkor megküldjük.

A „HONVÉD-ALBUM“ előfizetőinek névsora.*)

(VII. Közlemény.) Babarék Ferenc Kartsa 5 ft; Hegedűs István káplán jüjtőfő Békas 2 ft 50; Ruska Sándor — 2 ft 50; Visszlay József — 2 ft 50; Deksz Flórián — 2 ft 50; Kollár József — 2 ft 50; Csepesányi Géza K. Csepesány 2 ft 50; Vladár Pál Ivánkofalva 2 ft 50; Vladár Lajos N. Csepesány 2 ft 50; Buocz Márton stubnyai fürdő 2 ft 50; Borsody Elek Ó-Stubnya 2 ft 50; Tóth Mariska F. Gyarmat 5 ft; Szőke Istváné — 5 ft; Varjassy Kis Julia Vinga 5 ft; Cserny Emilia — 5 ft; Somody János gyűjtő Ekets 5 ft; Farkas Benő ref. lelk. — 2 ft 50; László Károly — 2 ft 50; Duryov József honv. főhadnagy Arad 8 ft; Toperczer Kor-nélia Gosztony 8 ft; Kirchmayer-Dapsy Irma Palocsa 8 ft; Konti Lajos Debrecen 8 ft; Jobaházi báró Döry Miklós N. Gáj 8 ft; Antalfy-Zsirus Józsa — 8 ft; Győrötskey Mihály Győrötske 8 ft; Simon András Doba 8 ft; Somogyi Lajos Kaposvár 2 ft 50; Poppel Antal — 2 ft 50; Szigethy Alajos — 2 ft 50; Hertelendy József Tót-Szentpál 4 ft; Szabady János — 2 ft 50; Englaender Lajos N. Kanizsa 4 ft; Somo-gyi Henrik — 2 ft 50; Károli József Ó-Becse 2 ft 50; Késmárky Gyula — 4 ft; Szrogh Sámuel B. V. Gelej 4 ft; Nagy Gerő — 2 ft 50; Mattyasovszky Mária Tancsal 5 ft; Liptthy Sámuelné M. Mindszent 5 ft; Adriányi Ernő Ná-dasdy-gyár 5 ft; Casino Szeghalom 5 ft; Musz János v. honv. hadn. Székelyhíd 5 ft; Damó Mihály M. A. Várudja 5 ft; Hoffmann Gyula M. Keresztes 5 ft; Lamács Erzsébet Bánhegyes 5 ft; Erdélyi Pál Bükkí pusztá 5 ft; Csiky Mi-hály N. Szurdok 5 ft; Fábíán András M. Hermány 5 ft; Soltész Ádám T. Komlós 2 ft 50; Csöröfoly Lajos — 2 ft 50; Kampis Imre Jaba 5 ft; Balasovits László P. Monostor 5 ft;

Jalovits Ignác v. honv. főhadn. Pohorella 5 ft; Ausserneck Ferenc pleb. P. Sz. Mihály 5 ft; Olvasóegylet Baja 5 ft; Kölönte Mózes Darlacz 5 ft; Bagoly András F. Lánca 5 ft; Csere János Szobránc 5 ft; Olvasóegylet N. Magasi 5 ft; Casino Sümeg 5 ft; Várzély Máté pleb. Oravka 5 ft; Szabó Károly nyug. pleb. Zalaegerszeg 5 ft; Frughy József cesegi pusztá 4 ft; Klamcschnitzter Vencelmé Szeghalom 4 ft; Gyó-mánt Sándor P. Hatház 4 ft; Kubovitz Ferenc pleb. Szalacs 4 ft; Hágén Ignác Szulina (Oláhorsz.) 5 ft; Bocskay Lázár — 5 ft; Szűcs Sándor R. Komárom 5 ft; Doctor Farkas — 5 ft; Lazsánzky József 8 ft; Pulay Géza — 5 ft; Weisz Lipót — 5 ft; Heffer Szilárd — 8 ft; Fusty Kálmán — 5 ft; Tátray József — 2 ft 50; Bese Elek Modor 2 ft 50; Onody Zsig-mond R. Komárom 4 ft; Bathó Ferenc Stomfa 8 ft; Simon-

*) 8 forinttal díszes kötési példányra, 5 frrtal címkepes borítékkal ellátottra történtek előfizetések. A 4 frrtos előfizetés fele a 8 frrtos, s a 2 ft 50 kr az 5 frrtos összegnek, a másik fele az album megküldésekor postai utánvét utján fizettetvén meg.

Minden tisztelettel előfizető teljes 5 frrtnyi előfizetési összege a szabadságharc szobra javára Pest városi letéti pénztárnánál helyeztetik el.

Ezen szobor javára azonban bármily csekély külön-fizetéseket is legnagyobb köszönettel veszünk át, tudatva, hogy a számadások nyilvántartása tekintetéből úgy az előfizetők, mint a külön adakozók neveit és összegét mind lapunkban, mind a „Honvéd-album“ végén kinyomtatjuk.

A „Hazánk s a K.“ szerkesztője.

Negyedik évi folyam.

18. szám.

Ápril 29 én. 1868.

Tengeri regény dióhéjban.

Nem rég, egy dióhéjnal nem nagyobb hajóval két ember indult meg a new-yorki kikötőből, hogy Európába evezzenek. Most már, e soraink írásakor, a kis „kék-fehér-teres” nevű hajócska már a tengeren végigszaladt, és a hullámtorlaszokon s örvényeken szépen átúszott. Mi célja e veszélyes utnak? Az egyedüli cél, hogy az amerikai yankee megmutassa az európaiaknak, minő kis parányival mer ő tengerre szállni, míg az angol Leviathanokat épít, hogy biztonságban

legyen. Egy francia azonban lehíti a yankee-vért.

Elbeszéli a kis történetet, mely szerint már félszázad előtt, mintegy 1816-ban megkísérelte egy francia, mihez az amerikai yankee csak most fog. A „kék-fehér-teres”-sel bátran kiállja a versenyt a kis Brise-Cailloux. Marie Gastonnak hívják a franciát, a történet elbeszélőjét.

I.

1815-ben, mikor Napoleon császár Aix sziget felé akart hajózni, hogy magát az angolok kezeibe adja, egy Vildieu nevű vén hajóshadnagy jelent meg előtte, s kérte a hatalmas embert, hogy angol körmök közül Amerikába szabadíthassa. Vildieu testétől-lelkétől bonapartista volt s kitűnő tengerész. Különösen a hajózást a kis hajóval nyílt tengeren tanulmányozta. Kezsedott Brise-Cailloux-ja biztosságáért, — s a mint állítá, hajócskájával a világ végére is elevezne.

A császár nagy figyelemmel hallgatta szavait, — alá s fel sétált, de egy szót sem szólt. Azután megállott, — pár percig a tengerre függeszté nagy szeméit s kételkedően rázta meg fejét, — onnyiből állott felelet.

Vildieu ajánlata nem igen volt inyére. Nem bizott a karesz kis hajóban. Az ocean hűtelen, mint a rosz asszony! — Inkább bizott az angolokban.

Vildieu hajóshadnagy szive elszorult, elszomrodott. Néhány hónappal később be akarta bizonyítani a császár barátainak, hogy menekülési terve nem csak hogy nem volt képtelen, de még csak semmi veszélylyel sem volt egybekötve. Beült kis hajójába két elszánt apróddal, kik közül egyik saját fia volt s bátran szembeszállt a nagy Oceánal.

II.

Hosszu és veszedelmes volt az ut.

A Brise-Cailloux kellőleg fel lőn szerelve; édes víz, sós lús s kétszersült nem hiányzott a hajócskából. Valami friss lússa gondolni sem lehetett, a legkisebb tyukketrec felét elfoglalta volna a járműnek. Az élelmi szerek kiosztásánál roppant szigorúságot tartottak szem előtt s csak ennek köszönhetők, hogy nem nagyon kellett később éhezniük. A sóslús, az igaz, igen udorító lett. Az ajkakról a legkisebb nedv is leszáradt. Nagy szomjúság vette elő a bátrakat, hanem naponként két korty víznél többet semmi szíu alatt sem kaphattak senki.

Egyszer, egyik csöndes napon valami gömbölyűt láttak közeledni a kis bárka felé.

— Alma, alma, — kiáltá örvendve az evezős.

Valóban egy kis alma uszott a hajó felé! Egy kis alma a nagy oceanon!

Valószínűleg valamely hajóról hullott le tegnap vagy tegnapelőtt.

Kihálászták a kis almát s megajándékozták vele a kapitányt; de a kapitány nagylelkű ember volt s megosztá ajándékát az egész legénységgel. Természetesen a tenger vize kissé megrontá az almát; hanem azért nagyszerű, felülmulhatlan zamatnak találta a szomjas legénység. Brise-Cailloux örömapot ült fedélzetén ez alma emlékére.

Mint látjuk, az utnak voltak vídám percei, mint mondani szokták: fényoldalai; de az árnyoldalak sem maradtak veszteg; viharok, álmatlan éjkek, ködös napok nincsenek rózsaszínnel szegélyezve. Néha, mikor a tenger erősen kezdett berzenkedni, — isten nevében feloldák az evezőt, behúzták a vitorlákat s szívszorulva várták, mi roszat hoz a jövő pere. A vihar tombolt, mint neki tetszett. A vihart nem lehet megszelidíteni, mint az oroszánt. Ha a vihar lecsilapult, ismét felsiettek a fedélzetre, tájékozták magukat s folytatták utjukat.

Végre hat hét mulva megpillanták Amerika szárazföldjét. Valahára! Néhány óra mulva kikötött a kis Brise-Cailloux.

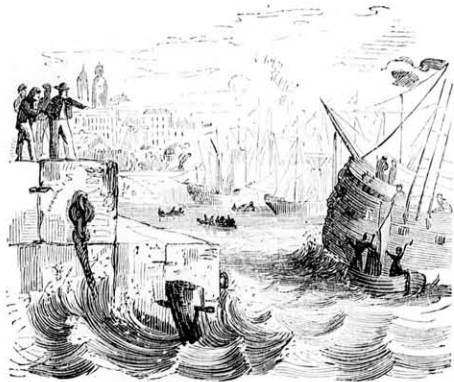
— Jaj! Csak hogy itt vagyunk! — sóhajtá a hajócska. Aztán egyik fregatteba veté horgonyát.

A fregatte nagy szemeket meresztett.

— Honnan kis öcsém?

Három hősünk büszkén emelte le kalapját s azt válaszolta: Franciaországból!

Senki nem akarta elhinni.

III.

Ezt a történetkét három év előtt beszélt el nekem ifj. Vildieu, a három hajóstárs egyike. Az 1816-iki tengerészapródból vén partőr lett. Bárán nyugalmaztathatta volna magát, de meg nem válhatott szenvedélyvel szeretett barátjától: a tengertől. Nem egyszer elvitt magával a tengerre s nem egyszer láttuk csapkodni a hullámokat.

Egy ízben a vihar elől a sardiniai partöblöbe menekültünk, majdnem szemben Bonifacióval.

Minő szép volt az éj! a vidék! Messziről, a sziklák között, olasz szénégetők tüze lobogott; közelünkben egy nápolyi korál-hajót javított a legénység. A mi lángunk szorény fénye is terjesztett némi világot. Olyan festői látványt nyújtott Vildieu ur a formi kezdő fazékok mellett, a mint elbeszéléscébe fogott. Valami Sphinxnek gondolhatta volna az ember. A Brise-Cailloux Odisszejéről beszélt.

Még most is magam előtt látom a derék Vildieut. Előttem lebeg férfias, redős ábrázata, nyájas mosolya s kis szürke szeme, melyből kintartás tükröződött vissza.

Igazi breton matróz volt! — Hét éves korában kezdte el utját s azóta folyton bolyongott. Tizen-nyole hajótörésre emlékezett s erről szívesen beszélt, hanem szerette, ha elmondták: hány embert mentett meg.

Vildieuben az oroszán ereje az ujfundlandi eb ösztönével egyesült.

Gyakran beszélt nekem a mentőfegyverről, melyet maga talált föl s melyet minden partőr kezében szeretett volna látni; ez olyan fegyver, melylyel a hajóba veszély idején kötelet lehetett volna belőni. Régen elküldte a tervezetet Párisba, mert azt hitte, hogy az akadémia figyelmére fogja méltatni. Csakhamar látta, hogy Elie Beaumont ur nem nagyon erőtetli meg magát a válaszszal s ez keseríté öreg napjait, melyet oly kedvesen töltött. Még a veszély idején is jókedvű, élces volt. Ha zivatar kezdődött, mindig vígan kiáltott föl: Gyermekek! ma megint erős tobákat kapunk! Lesz mitől tüszenteni! Ha látta, hogy én kissé remegek s ugyancsak kapaszkodom, a mihez lehet, folytonosan biztatott:

— Bátorság párisi! Bretonnál van, ne féljen, — én ugyan vízbe fulok, de nem itt, hanem a nagy oceánon.

Szegény Vildieu!

Utolsó fejezet.

Bordeauxból levelet kaptam. Mult juniusban a nagy oceán partjáról látható volt, mint dul-ful a tenger. . . Este jelzik, hogy egy hajót veszély fenyeget; senki sem mert segélyére mozdulni.

Egyszerre egy kis öreg ember lép elő (hol volt mentő fegyvere!) beugrik bárkájába, eloldja gyöngö kezeivel s kifut a kis járművel a nagy tengerre. . . Sohasem tért többé vissza.

Tizennyole hajótörés nem törte meg; a tizenkilencedik elmeríté a Brise-Cailloux hőseinek utolsóját.

— „Meghalok, elveszek; hanem a nagy oceánon!” — mondta, s igaza volt.

Ö.

Szabadságharcunk és Haynau rémuralma alatt.

— Egy igénytelenül szereplő jegyzeteiből. —

(Folytatás.)

Mire Eszterganhhoz értünk, már setét volt, s a tovább haladhatás a hajóhid által el volt zárva. E körülményről a kapitány engem értesített, s felszólított, hogy lépnek a földéltre s követelmén a hid kinyitását. Mihelyt a földéltre felmentem és az esztergami tisztviselők megismertek, azonnal át akartak eresztetni, s a hidat kinyitni, de én megtudván tőlük, hogy Kossuth Lajos ország kormányzója böles előrelátó gondosságából van elzárva a hid a hajók elől, nehogy a Jelasics emberei is átesszanak, azért követeltem, hogy irományaimat szigoruan vizsgálják meg, mert az óvatosság így követeli. Feljöttek tehát lámpásokkal a hajóra s pontosan rendben találván mindent s barátságosan kezet szorítván, kölcsönös jó kívánságok között elváltunk s a hid előttünk felnyílt. Tovább haladtunk, de még alig néhány ágyulövésnyire, midőn köd ereszkedvén, horgonyt eresztetett a kapitány s így csak más nap kilenc óra tájban értünk a komáromi kikötőbe.

Itt népemet a hajóból kiszállítván, a szigetben

pihenni hagytam; magam pedig siettem Majthényi István ezredes s várparancsnok urhoz. Küldetésemet elmondván s bemutatván, rendelést tett, hogy embereimet a már kiürült nádor-vonal (Kossuth-vonal) egyik osztályába szállásoljam el, azután naponként jellejek meg nála.

Parancsolatját teljesítvén, mintegy két hétig minden nap megjelentem az ezredes várparancsnok urnál, ki több ízben emlegette, hogy igen szeretné, ha engem kinevezett volna már a honvédelem századosnak ezen alakuló új zászlóaljhoz, s ő nem tudja okát elfogni, hogy miért maradt el kinevezetésem, holott már ő is irt le Pestre e tárgyban, de választ nem kapott. Nem is jött biz az e mai napig sem; én sem tudom okát, miért nem vétetett tekintetbe Barsmegye ajánló levele, és a várparancsnok kívánsága. Gyanítani azonban lehet, hogy az a néhány urfi, ki szintén oda vágyódott, tolakodások által zárta el utamat vagyis szorítottak háttérbe. Elég az hozzá, hogy mintegy két hét múlva megjelent Schulez Bódog.

mint 1-ső századosa a 17-ik zászlóaljnak s vele csakugyan egy pár urfi is hadnagynak. Én azonnal megszámloltam Schuleztnak s visszamentem Pestre, hátra maradt pogyászaim hazaszállítása végett. Pestre érván, híre futamodott, hogy Kossuth vezérlete alatt Bécsnek felszabadítására szabad csapatok menendnek, s tartsuk hazafiai kötelességeinknek velük menni. Én is azonnal neki készültem, vettem magamnak szuronyos puskát, töltényt és borju-tarisnyát. Elindultunk. De Esztergomban megálltak a hajók, ott kiszálltunk. Míg az ország kormányzója rendelkezett a szükségességről, az alatt mi a városban ügyelegtünk, s némely apróságot vásároltunk a lehető szükség esetére.

Nem tudván azonban, mely pillanatban folytatjuk utunkat, azért én mindenütt magammal hordoztam mindenemet, a mi nem volt más, mint a puska, töltény és a borju. Így felkészülve, az utcán meglátott Balogh János, volt alispányom, ki már akkor őrnagy volt; kérdi tőlem, hogy mi szándékkal vagyok? Teszem, a mit parancsolnak, feleltem; megyek Kossuth seregével. Hol vagyok — ugymond — szállva? Most az utcán, különben a hajón. Az indulás még nem lesz oly hamar — mondá, — tehát menjek be az ő szobájába, itt nem messze van a meleg fürdő-vendégfogadóban az 1-ső emeletben. Én követtem s szobájába kísérvén, mondá, tegyem magam kényelmesebb helyzetbe s gyujtsunk rá, s bocsássak meg, mert neki el kell mennie, én pedig várjam meg, míg vissza jön. Alig hogy egy két perc mult elmenete után, a folyosóról nevemen szólított Balog János, hogy jöjjenek ki azonnal. Kimentem s mondja, hogy menjek vele és bevezetett a nagy terembe, a hol Kossuthoz fordulván, azt mondja: „Ezen egyént ajánlom, ez jó lesz.“ Nem tudtam az előzményeket s így azt sem tudtam, hogy beszédjé mire vonatkozik. — Kossuth végignézett nyájasan és azt mondja: „önt Balogh őrnagy ur ajánlata következtében ezennel kinevezem tábori élelmező segéd-tisztnek, főhadnagyi ranggal és fizetéssel, s jelentse magát Besze János őrnagy s fő élelmező urnál, annak rendelkezése alatt leszen.“ S így én a borjut bőrönddel, puskámat íróttollal s papirossal, tölténymet kalamárisal felcseregni voltam hivatva. Más nap Esztergomból elindultunk s estefelé Komáromba értünk, hol épen le akartam feküdni, midőn nevemet emlegetve, egy megyei hajdu keresett és feltalált. Azért jött, hogy rögtön jelenjek meg a megyeházánál, az ország kormányzója hivat. Mindent abban hagyván, azonnal siettem a megyeházához. Bemenvén a terembe, a hol va-

csoránál ültek, — Kossuth azonnal szemével intett Beszének, ki előmbbe lépett, mondván, hogy itten a kapu alatt találok egy négy lovas kocsit, azt foglaljam el, üljek rá s azonnal menjek Gönyőre s vigyék magammal egy vagy két embert, a kit akarok s tegyek ottan olyan rendelkezést, hogy mintegy 200 tisztnek való árjegyzék melletti ebédet készítsen a vendégfogadós, a lakosoknál pedig mintegy 13,000 ember számára gulyás hus főzessen és kenyérről is gondoskodjam, s mindez 11 órára készen legyen. — Ily kívánság teljesítésének lehetőségét nem képzelvén, azt gondoltam, hogy tréfál s valami próbára akarja tenni gondolkozásom módját, azért kérdém, van-e már előkészület? készen van-e már a hus és kenyér? Biz ott még eddig semmi sincs, de annak holnap 11 órára készen kell lenni. Hiszen uram, most már kilenc óra s legkevesebb lesz éjjel, mikorra oda érek, kivel rendelkezem ottan? Kérek bővebb utasítást. „Én, válaszolt Besze, többet nem adhatok, hanem menjen és teljesitse.“

Én a kétségbeeséshez közel voltam. Semmi-ből ily rövid idő alatt oly nagy mennyiségű élelmet előállítani!!! Sehogy sem tudtam oly sark-pontot találni, a honnan kiindulni jónak találtam volna. Egész uton szóltan voltam, ezer és ezer kombinációt forgattam eszemben, majd ismét másokat cseréltem fel s minél közelebb voltam Gönyőhöz, annál nagyobb szivszorulást éreztem; végre midőn már a falu végén voltam, éreztem, hogy szivem egészen kétkeménységű lett, s elhatároztam: komoly, szigorú parancsolatokat osztani, és semmiféle kifogásokat el nem fogadni. Legelsőben is álmából felköltöttem a bírót, általa a jegyzőt, tanácsbelieket, tizedeseket, kisbírákat, ezek a péket és mézáróst, és az egész falu férfait, asszonyait és leányait; s azzal hajtottam a vendégfogadós felé, miután meghagytam a bírónak, hogy azonnal utánam jöjjön az egész férfi sereggel.

A vendégfogadóba érván, már elmúlt éjjel s nagy álmosan lézengett egy pincér. Ezt hangosan megszólítottam. „Ön a vendégfogadós?“ Álmos hangon felelt: „nem, én pincér vagyok; az ur már alszik, kérem csendesebben méltotassék beszélni, nehogy felébresszük.“ „Már pedig felébreszti ön, még pedig rögtön, mert azonnal menni kell neki Győrbe s mindent bevásárolni, és hozni, a mit rá bizok. A pincér azzal elment, a bírák is megjelentek, a kellő számú kocsikat kirendelték, egy rész ment Győrbe hus és kenyérért, más része a szigetbe rözseért, a tizedesek házanként a nőkkal mosatták, suroltatták a főző edényeket

— stb. Sokat, nagyon sokat lehetne erről még írni, de csak az lett a vége, hogy tíz órakor megérkezvén Besze őrnagy, midőn látta, hogy már minden háznál megfőtt a gulyáshus, borus arca egyszerre neki vidorult.

Többé ilyen szorult helyzetbe nem jutottunk, mert volt idő előre gondoskodni. Én azután Győrön felül mindig előre mentem, és elrendeltem a szükségeseket. Mégis a barátföldi pusztán a vén don Miguel bakák ravaszsága miatt, a tapasztalatlan fiatal újoncokból egy pár száz kis hija hogy meg nem fagyott. Száraz hideg volt, egy két hópohely is szállingott, én szép sik gyepen tüzelni való fát — fél-fél ölet egy-egy század számára — helyeztettem el, s legelőbb jövén az öreg bakák, a rakásokat mind elfoglalták hosszában, holtt

századonként keresztbe kellett volna nekik letelepedni a kiadott rendelet szerint. Csak erélyes fellépésemnek sikerült őket a ravaszsággal s macacssággal párosult tévutról letéritenem s az újoncoknak is tüzelő fát kieszközlenem.

Azután állomásról állomásra menve, fölértünk Párendorfba. Mi történt ott és a swechati csatában, azt avatottabb tollak megírták már, és talán bővebben is megírják még. Elég az hozzá, hogy ütközet után Besze és én Pozsonyban egymástól elváltunk. Ő azt mondá, hogy megy Nagy-Szombatba, én pedig mentem haza Lévára. Akkor lettem nemzetőri tüzerközlegény, miről már fentebb körülményesen írtam.

(Vége köv.)

Tóth Dániel.

A k á m f o r - f a .

A kámfor, melynek főképen a gyógyászatban nem utolsó szerep jutott, úgy véljük, mindenki előtt ismeretes, anélkül azonban, hogy sokan tudnák, honnan kerül s mi módon termeltetik ?

Rövid cikkünk tárgyát ennek megismertetése képezi.

A kámfor egy különös, a borostyánfajok osztályába tartozó fának (*laurus camphora*) gyökereiből nyert, sajátzerü termelék, mely fa csupán *Khina, Japán, Bornéó, Szumátra* s Induának némely részén honos. A kámforfa nagyságban tölgyeinkkel vetekedik. Levelei finom, vékony nyeléken függenek; szélök hullámos és hegybe futó; felső lapjuk színe élénk, ragyogó zöld; míg az alsó inkább sárgába játszik, nyers-selyem kinézésű. A levéllap szélei felé itt-ott néhány oly orecske fut, melyek piciny szemölcsökben, kidudorodásokban végződnek; különösség, mi ezen borostyánfajnak sajátja. Virágainak kocsánai a levelek hónaljából nőnek; mindaddig azonban, míg a fa jelentékeny kort és meglehetősen nagyságot nem ért el, virágzat nem jelenkezik. A virágok főkocsánai vékonyak, hegyök felé szétágazók s igen rövid nyelkekben végződnek, melyeknek mindenike egy-egy virágot hord. Ezen virágocskák fehérek, a belőlök képződő bogycók pedig fényes biborpirosak, borsonagyságuk, belül egyetlen kis magesámat, melyet puha, husos, szegfűbors és kámforzamatu álmomány borít. A törzs héja, külsőleg tekintve, kiscs érdes, cserepes; bensőleg ellenben sima és nyálkás, miért is a száraz, fehér s a mesteremberektől nagyrabecsült fáról igen könnyű szerrel hántható. Nemes tulajdonai a kámforfának, hogy könnyen

dolgoztathatik, igen tartós, szótól s mindennemű faférgektől folytonosan ment.

Tekintélyes utazók beszélik: a vén fák különösen oly tetemes mennyiségű kámfort rejtenek magukban, hogy széthasítván a törzs: nagy könnyesebb alakokban s oly tisztán gyöngyöződik ezen becses nedv a felszínre, hogy újra tisztítására szükség nincs. Ezen kitünő haszonszer előállításának *közönséges módja* azonban nem ez; nem pedig, mert ily uton nagy fáradsággal, habár értékes, de mindenesetre csak csekély eredményt érhetnek el. Hogy tehát a termelés nagyobb mérvűvé tételhesék: más módszert kelle feltalálni.

S ez meg is történt. Hogy a természetnek ezen becses növény-ajándékából semmi haszonvértlenül el ne vesszen, a fa gyökereit kísérlették meg felhasználni a kitűzött célra. S a kísérlet kitünően sikerült. Mainapság is ily módon termeltetik a kámfor. Összeaprítván ugyanis a gyökerek, vas pároló-lombikba helyeztetnek, melynek fedősisakja rizszalmával töltetvén meg, miután az ereszték gondosan beragasztatott, a lepárolás megkezdődik. A hőség következtében a kámfortartalom a gyökérdarabocskákat olhagyja, fölszáll s a fedősisakban levő szalmára telepedik. Az így nyert anyag még egyszer úgy tisztittatik meg, hogy minden font kámfor egy obon etetőmészszel összekovetvén, az egész tömegmennyiség nagy üvegedényekben másodszor is fölpároltatik.

Sok ideig csupán a hollandok gyakorolták a kámfortisztítást; most azonban ez már mindenfelé el van terjedve.

A kámfor, mint közönségesen ismerjük, fehér,

szétörzsolható test, sajtáságos, zamatos szaggal s igen erős izzal. Némely vegyészek úgy tekintik, mint megkeményült növényi olajat. Olvad : 288 s forr. 400°.nál (Fahrh.); fajsúlya a vizénél kisebb (0,985); igen könnyen ég, fehér láng és füst közt emésztí föl magát s nem hagy hátra semmi maradékot. Forró borszesz — égény (aether) — s más rüpolajokban fölolvad. Egyetlen jel, miből következtetni lehetne, hogy a víz a kámforra hat, az, hogy az ennek szagát fölveszi. Egy spanyol orvos mindazonáltal a kámfor föloldását vízben, szénsav segítségével, sikerrel hajtotta végre. A kámfor a víz felszínén is könnyen elégethető. A levegőre tétetvén ki, nem változik, vagyis észrevehetőleg el nem repül; a *Japán*-ból került faj ellenben, mely magából a fából, nem pedig a gyökerekből főzetik, oly rendkívül illó, hogy meleg időben, nyitott edényben, szabad légre helyeztetvén, a szó legteljes értelmében nyom nélkül eltűnik. Az ugyancsak itt természetes állapotban talált kámfor ellenben már koránsem ily illó. Ez, tudniillik a természetes állapotban talált kámfor, míg száz font sulyból csak tíz fontot párologtat el, addig ugyanannyi idő alatt, ugyanennyi mesterségesen előállított kámforból — nem tíz, sem

husz font, hanem az egész mennyiség, mind a 100 font, tökéletesen elillan.

A növényvilág számos fajaiban sikerült a kutató buvárlatoknak kámfortartalmat fődözni föl, mely azokból destilláció segítségével vonathatik ki. *Neumann* és más kitűnő vegytudósok sikeres kísérleteket vittek véghez ez érdeemben a *citvor*, *dé-vaatka*, *szálya*, *inula hellenicum*, *kökörcsin* és több számos növényekék gyökereivel s kifejezést adtak azon hitüknek, hogy kámforanyagot, kisebb-nagyob mennyiségben bár, de minden *askasi-növény* tartalmaz. Folytonos kísérlettelekeknek sikerült továbbá azon tény igazságát is megállapítani, hogy növények, melyekből ily anyagot akarunk nyerni, sokkal tetemesebb mennyiségben szolgáltatják azt, ha több havi szárítás után, minnek következtében a növényi nedv szilárd állapotba megy át, vétetnek elbánás alá. A kámforanyag kelet népei előtt régi időktől fogva ismeretes, s Európába az arabok által hozatott.

Ennyit tudni ezen közhasználati anyag honnan származása — s miképi termeléséről; úgy véljük: elégséges.

Szováthy Lajos.

Utazás a Niagarától Canadába.

— *Rosti Páltól.* —

(Vége.)

Egy szép, termékeny, jól művelt lapály, falukkal, nyárilakkal élénkitve, jó utakkal ellátva, terül el Quebec mögött, egy csekély magasságú hegysorozatig, melyet elérve, egy hegyoldalban, illetőleg völgyben, — még jobban mondva „hegy-szorosban“ — a regényes Montmorency zuhatagjára bukkantunk, melyet múlt számunk fametszete hűn ábrázol, tehát bővebben leírni fölösleges.

Közvetlen Niagarától jöve, természetesen a különben imponans zuhatag csak úgy tűnt fel előttem, mint egy orosz lány mellett az egér, mindazáltal a zuhatag regényes fekvése, a buja s gazdag növényzet, mely ritka elevenségű zöldséjével környezi, a hófehér habtajték, mely a fekete kővön lehömpölyög és zuhog, a vizesést páratlan szépségűvé teszi, mint a milyennek hasonlóját a maga nemében alig tudnék megnevezni. Nem messze e zuhataghoz vannak az ugynevezett „Óriás lépcsők“ „*the Natural steps.*“ (l. 280. lapon a fametszetet.) Indus monda szerint, melynek itt általán hitelt adnak, óriások vésték. Mindenesetre költői felfogás, de a szegény útnak nem csak a

regényest s a népköltészetet kell fürkésznie, hanem néha a száraz tudományt is kérdőre kell vonnia, s így, ha geognostica csekély előismereteim nem nagyon csálnak, az egész meredek s vadregényes lejtő, melynek fenekén a Montmorency tómból, tör, zúz mindent, mi útjába esik, hajdanta egy nagyobb hegyi folyó medre volt, melybe az akkoriban hatalmas folyó véshette e lépcsőzetet, mely valóban oly egyaránt s rendez, mintha csak óriások kezei vésték volna. A talaj réteges mészkő, mely ily lépcsőzetes vízmosatokra felette alkalmas.

Elhagyva e zord helyet, a kedélyességgel találkoztunk, mit Amerikában oly rég nélkülöztünk, s ép azért megemlítem, mint ritkaságot. Egy mulatozó vig társaság volt az, fiatalok s öregek, férfiak s néhány esimes nő, mind canadiak a szomszéd helységek egyikéből; eredetükre nézve franciák, de mind s jól beszéltek angolul is. Egy virányos, lombos helytt a hegyoldalban kipakolták, mit szerény kosarukban magukkal hoztak, s szívélyes barátsággal megkínáltak minket is. Kedélyesen nevettek, vigadtak, mulattak ép úgy, mint

nálunk, csak hogy „brandy“-val (pálinka.) El nem mulaszthatám, hogy midőn e szives embe-
rektől, kik a dolgozó alsóbb néposztályból valók
voltak, elbucúztam, egy korty brandy-val új, s
főleg régi (őseik) hazáját ne éltessem. A „vive la
France“! élénk viszhangra talált keblökben,
mert habár jó, s hű canadaiak, el nem felejtetik
soha, hogy őseik franciák voltak.

Quebechez érve, a nap lenyugvóban volt, a
horganytetők s fedelek ismét sajtóságot fényben
s tűzben ragyogtak, s a különben is szépen, sőt bá-
josan fekvő Quebec mintegy tündér város tünt
fel előttünk.

Sept. 23.

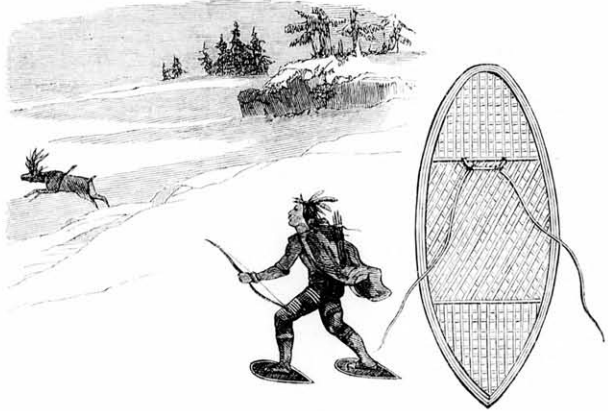
A *citadellát* vagy fellegvárat szemléltük meg;
a kaszamátkát s katonai véd-intézkedések nem
érdekeltek, mert azokhoz nem ér-
tek, de a vár egyik sarokbástyá-
járól — honnét egy hatalmas 64
fontos néz le a mélységbe — egyi-
két a legszebb kilátásoknak él-
veztem, melyet egyáltalában e te-
kintetben a világon élvezni lehet.
Függőlegesen alattunk a régi vá-
ros feküdt, sáros, piszkos, görbe
utcáival, ódonszerű, majd kisebb,
majd nagyobb házaival; mellette
a gyönyörű Lőrinc-folyam tengeri
hajókkal, gőzösökkel, amerikai
gőzkomppokkal, esolnakokkal, bár-
kákkal.

A partok egyikén mindig ma-
gasb s magasb, mindig sötétebb és sötétebb
hegysorozatok emelkednek, 4000—6000 lábnyi
magasságig, a legelevenebb világos zöldtől a
sötétzöld-kékig; míg a folyam másik partjain
termékeny, jól művelt lapály terül el, zöld dom-
bokkal, berkekkel, ordókkal. Itt egy kis kápolna,
ott egy faluska, egy izletes nyári lak, vagy
m gános farm, (tanya); erre egy patak foly-
dogál, ott egy terebélyes fa áll egymagában
szomorkodva, merengve régi társiról, melyeket
rég kipusztítottak mellőle.

Ránk disputálták a hotelben, hogy a „Lorette“
nevű vizesét is meg kell néznünk. Koesit fogad-
va tehát, oda is elmentünk. „Lorette“ nevű hely-
ség mellett fekszik a zuhatag, esimos ugyan, mint
végre minden vizesés a hegyek közt, de nem va-
lami különös; egy igen szűk völgyben fekszik,
valószínűleg a Lorette folyó hajdantai medrében.

Érdekesebb volt látogatásunk az ide közel-
fekvő indus faluban, mely valóságos még telivér
indusoktól (gondolom az Iroquois törzsből valók)

van lakva. E szegények rám ép azon behatást
tették, mint a majmok, medvék, melyek mint
vadállatok, a menageriákban mutogattnak.
Vörösbarna testszínűek s testalkatjuk az indusfaj
typusát mutatja, de öltözetük már nem eredeti, s
ők egyáltalában már szelidek, azaz a polgárisult-
ság egy bizonyos fokán állanak, mindnyája ke-
resztény, s franciául beszél, sokan köztük angol-
ul is; azok, kiket meglátogattunk, kétségkívül
udvariasabbak, modorosabbak voltak, mint yankee
uramék. Mindenféle szarvasbőr öltözereket (pél-
dálul a híres „moccasint“, vagy sarút, cipőt,) indus
kuriozitásokat készítenek: bőrzaeszkókat, táskákat,
legyezőket, tálcákat, szelencéket, stb. fűzfanemű
megfestett fahéjból, disznósértékkel vagy toll-
héjjal mesterileg himezve. Többek közt hócipő-

Hócipők

ket is készítenek, melyek alakját megkísérlem
ide rajzolni. Hossza ezen cipőknek, vagyis esol-
nakoknak, körülbelül egy öl, szélességük 2—3
láb. Igen könnyű, de erős fakeretből állanak, mely
erős húr-hálózattal van egybefoglalva, azon kívül
még a két végén kapcsolcsal s pánttal erősítve, s
ez veres posztóval díszítve, valamint a fakeret
belseje is színes posztóval, rojtokkal, tollakkal stb.
Az ily hócipő, mintegy koresolya csatoltatik a láb-
hoz, rendszeren járni, azaz lépni persze nem lehet
az ily készüléttel, csakis csúszni. De télen át el-
kerülhetlen jószág az ily hócipő Canadában, s
általában mindenki használja, még a dámák is.
A tél itt nagyon kemény, a hó igen nagy, már
októberben kezdődik a tél s némelykor májusig
is eltart. Quebec s Montreálban tehát a nyuszt,
hód, róka, farkas, stb. bőrlőnyök s bunda-nemű-
ek, mindenféle téli öltönyök, melyek nálunk nem
is ősmerttek, képezik a kirakatok főczeit. Télen
a társaság, mint mondják, Quebecben igen víg, s

kedélyes; sokat táncolnak s szán-parthiekat rendeznek. Egyike a téli fömlutságoknak a montmorencyi zuhataghoz szánkázni és a meglehetősen magas, meredek, cukorsüveg alakú hegyen kis kéziszánokon (melyeknek alakjuk

hegyes s gömbölyded, mint egy cukorsüveg) lecsúszni.

Szívesen időztünk volna még Quebecben, de időnk kimért lévén, az esti vonattal visszatértünk Montrealba.

A z o r a n g - u t á n g .

Testalkata és szervezete miatt az orangután lakhelye a fák teteje és nem a sima föld. A pusztán földön még ügyetlenebb a csimpansznál, mert hátsó lábái rövidebbek s befelé görbültek, kezei

alkotásra nézve nagyon különböznek. Mégis voltak és vannak tudósok, kik azt állítják, hogy idővel az orangután hátsó kezei egészen az emberi láb formájára idomulnak.

Óriások lépcsője a montmorencyi vízesésnél. (Rosti Pál cikkéhez.)

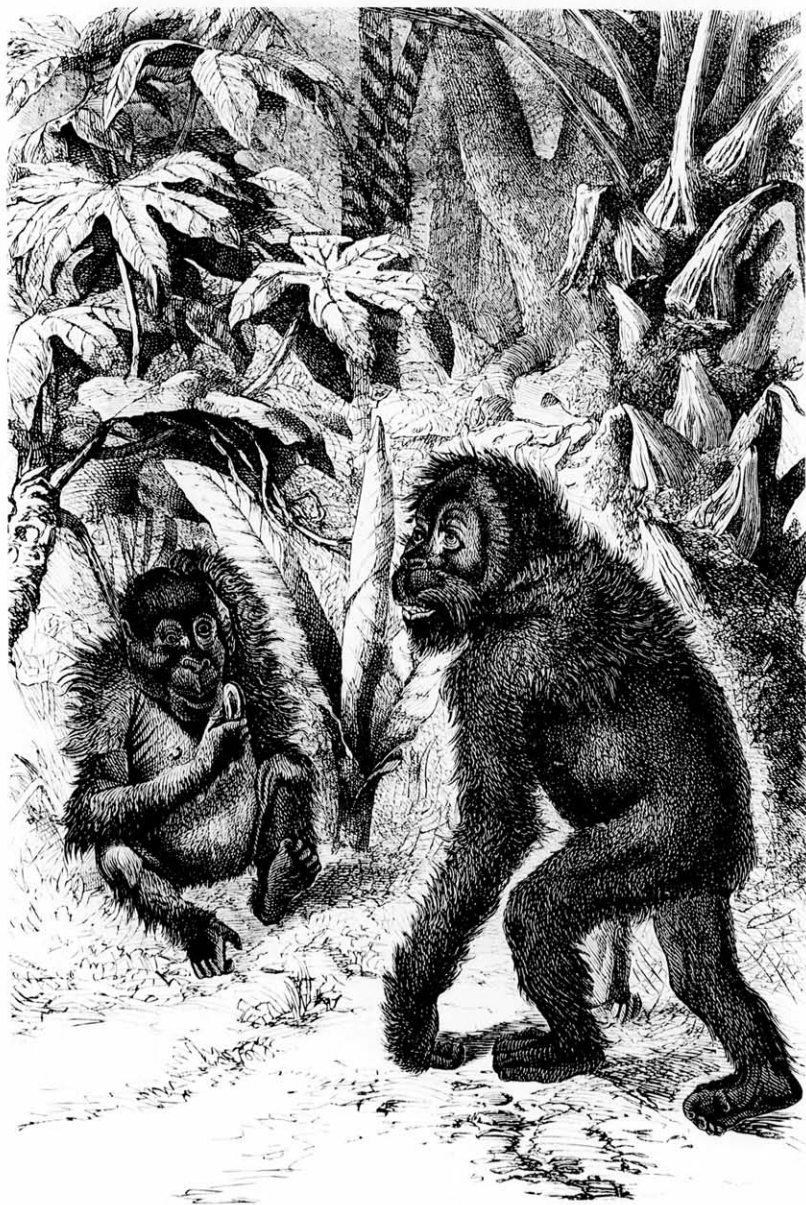
ferdek, s így egyenesen nem léphet, ezen kívül nem is szilárdak és biztosak azok, miután a lábszárfejről hiányzik a kör-kötélék. Hazája hatalmas erdeiben természetesen sokkal kedvezőbb helyen találja magát, mert ha nincs is biztos járása, ügyes mozdulatai, hosszú kezei segítségével egyik ágról a másikra dobálhatja magát. A hátsó tagok alkotása és a csipőnek nagy rugékonysága jelentékeny segédszerek, melyek könnyítik a fák átszorítását. A kezek hossza és karcsúsága majdnem horognak tűnik föl; a hátsó lábak az emberi lábaktól mind formájukra, mind

Az orangután ábrázata komoly, vagy néha egészen közönyös: a felnőttéknél már a vadság bizonyos jelei sem hiányzanak. A vastag, húsos bőrkéreg bizonyos közönséges, durva kifejezést kölcsönöz arcának. Feje előre lóg, nyaka rövid, s torkát prémes bőr takarja, melyet a torok légesővel felfújhat, s ekkor a mellől egész az állig s kis fülekig terjedő fénylő daganatnak látszik. Feltűnőleg mozgékony, redős ajkait töleszerűen terjeszti ki s gyűszű formára huzza össze vagy vonja be. A széles, nagy erőre mutató vállakról hosszú, vastag esomókban hull alá a szőr-

takaró, eme fő övszere a mászó állatoknak a ropant hőség, esőzések s nagy harmatok ellen. A sima kéz egész emberi formájú és csupasz, ólom színű, mint a többi részek is, melyeket szőr nem

utazó legalább lefordelve látta e majmok fogkoronáit, miből egész valószínűséggel lehet az említett következtetést vonni.

A hegyes szélső fogakat kétségtelenül fegyve-

Órángutánok.

borít; csak a szem körvonalai s az ajkak résznüek. A fogaknak néha nagy szolgálatot kell tenniök, mert például még a kokuszdiök kemény héjának felső része is foguk erejére vár. Egyik

rül adta a természet ez állatoknak, s ezeknek és erős izmaiknak tulajdonítható, hogy nem rettegik a küzdelmet hiénák, párducok, sőt még a dühös tigris ellenében sem.

Az orangután tartózkodásáról s életéről tudjuk, hogy Borneo és Sumatra erdeibe vonul, s a fa tetején nagyjából összefont ágakból rendezi be lakását. Az orangután órákig ülül helyén, mozdulataiban hanyag, röstelkedő, de ha hozzá kezd, vagy üldözik, farka segítségével ágról ágra dobálja magát, s nagy tért hagy hátra rövid idő alatt.

Veszély idejében összecsoportosulnak, s kétségbeesett bátorsággal védik magukat és kicsinyeiket, melyeket feláldozó szeretettel szeretnek.

Ez állatok járása a pusztá talajon bizonytalan, inkább két kezükön járnak, mintsem bot segítségével, a hátsó lábak gyámoltalansága miatt. Magára hagyatva az orangután, al-karjára támaszkodik s bütykét földhöz szoritja, mi az első tagok hosszúságánál fogva épen nem nehéz. Megjegyzendő, hogy a lábak kifelé görbülnek, s a hátsó kéz csak külső szélére támaszkodhatik. Boszankodva a tagok gyámoltalanságán s a kétes haladáson, az orangután az ágak közt nyílsebességgel dobálja testét egyik ágról a másikra. Első karjai ekkor nagy szolgálatára vannak, de a hátsó tagok sem haszталanok, mert ha valamibe megfogózkodhatik, bár lassan, de hátulsó lábain is elbaktat

A mászást mesteri kiszámítással folytatja. Vagy farkával fogózik egyik ágba s előre nyújtott kezével már más ágat ragad meg, vagy karján forgatja magát s a legesodálatra méltóbb mozdulatokat teszi, miből ismét csipő-csontja roppant ruganyossága tetszik ki.

Bár az orangután rendszeren komoly, részvétlen, mégis olykor tréfára is van kedve, s kedvüket keresi, a kik iránt hajlamot érez. A londoni állatkertben levő orangután felvigyázójának még nevét is ismerte, minden parancsának engedelmekedett. A fogságot, mint szabad lény, utálja s ha csalódik, mérges. Ily esetekben földhöz vágja magát s keservesen ordít. Kiváncsinak nem mondhatni. A hideg iránt nagyon érzékeny, s míg a legkisebb hűvös léget érzi, le nem dobná takaróját, melyet nagy ügyességgel szokott magára vonni.

Megjegyzendő még az orangutánról, hogy nagyon tanulékony, mindentéle szolgálatokra betanítják. Megesinálják saját fokvő helyüket, esznek kanállal, hordozzák a tányért, stb. Ha jól bánnak velük, kis szemükkel oly barátságosan és háladatosan tudnak nézni, hogy szinte megindító.

A légzés és levegő hatásáról az életre.

(Felolvasatott a fehérvári „Vörösmarty-körben.)

(Folytatás.)

A testből a tüdőhöz folyó vér sok szénsavat tartalmaz, feketésveres színű és viszeses vérnek hivatik; a tüdőkből a testbe visszafolyó vér pedig élyenydús, élénkpiros színű, és úteres vérnek nevezetik. A vér ezen átalakítása a légsejtekben történik, mert ott érintkezik a kül levegővel, ott vesz fel élyeny, bocsát el szénsavat, s ez által viszesesből úteresé válik.

Hogy a vér átalakulása mily élyeny és gyorsasággal történik, kiténik abból, hogy a testnek összes vértömege egy percben 3-szor, tehát egy óra alatt 180-szor, és egy nap alatt 4320-szor fordul meg a tüdőben. Felnőttek egy perc alatt 16-szor légzének s egy légzésre $4\frac{1}{2}$ szívverés esik; gyermekek sokkal gyorsabban, egy perc alatt 20—30-szor vesznek léleket. Férfiak 24 óra alatt mintegy másfélfont élyeny fogyasztanak el és két font szénsavat lehelnek ki; a nők jóval kevesebbet, kinnél az egész test gyöngédebb szerkezeténél fogva a tüdő is kisebb.

Az izommozgás a testben az anyagcsereét élyenkíti. Nyugalomban 16, lassú járásnál 18, gyorsnál 30, szaladásnál vagy más heves testmozgásnál

70, 100, sőt több légvétel is esik egy percre. Állomban a légzések száma 12-re esőkön, ellenben a hőmérsék selyyedésénél a légzések száma és mélysege fokozódik, ez okból az északi vidékek lakói kifejelettebb mellkassal bírnak.

Azt fogják önök, tisztelt olvasóm kérdezni, mi okozza, hogy azon izmok, melyek a mellkast mozgatják s ez által a légzést eszközlik, egész életünkön keresztül szünet nélkül és oly rendszeresen működnek? Minden életműködést az agy kormányoz. Az agyból eredő, és a tüdőben elágazó idegszálak hozzák mozgásba a légzési izmokat. Hogy nem az egész agy, hanem csak egy részlete bír befolyással a légzésre, kiténik abból, hogy állatokon tett kísérletek szerint az agy nagy részének kimetszése után is rendszeren működnek a tüdők, de az ugynevezett nyult agyon van egy pont, mely ha elroncsoltatik, a légzés rögtön megszűnik. Az érzékek működése, mint a látás, hallás, szintén az agy bizonyos helyéből indul ki, mely ha kimetszetik a megfelelő érzék többé nem működik. Érző idegszál a tüdőben igen kevés van, ezért a tüdőnek legsúlyosabb betegségei kevés

fájdalommal járnak, s a betegeket a gyógygyulás reményében ringatják.

Midőn a lég a tödőben be- s kijár, hang képződik, mely légzési zörejnök nevezetik; ezen hang rendes lélegzésnél oly halk, hogy csak a mellkasra illesztett füllel, vagy hallesővel hallható. A légzési zörej a tüdőnek különböző betegségek által föltételezett elváltozásainál a rendestől eltér, ezért az orvos a mellkasnak hallgatósága és kopogtatása által a tüdőnek kóros állapotáról fölvilágosítást nyer.

A légzésnek némely módosulásai erősebb hangképzéssel járnak; ilyenek: a nevetés, mely sajátos hanggal párosult erős kilégzésekből áll; a zokogás, melyet a rekesz által képezett, rövid és heves belégzések idéznek elő; a fohász, melyet mély belégzés és azt követő mély kilégzés képez.

A légzést nem csak az embernél, de minden állatnál is feltaláljuk, csak hogy a légzés szervei a különböző állatoknál egymástól eltérők. A gerinces állatok, a halakat kivéve, tüdővel bírnak, de az alsóbb fokúak tüdő helyett egyszerű csövek, vagy tömlők, az ugynevezett légesövek vagy légtömlők által légzenek; vannak állatok, melyek légzési szerveikkel nem bírnak, hanem a levegő-csere bőrükön keresztül történik.

Miután a légzés a testi életnek végtelenül fontos mozzanatát képezi, nem lehet senki előtt közömbös azon levegő minősége, melyet szakadatlanul beszív. Valamint a jó levegő az egészségnek és testi gyarapodásnak nélkülözhetlen kelléke, úgy az alkatrészei arányában megváltozott vagy fertőzött légkör számos betegségnek veti meg alapját.

Az előadottakból önkényt következik, hogy milyennek kell lennie azon levegőnek, mely az életnek s egészségnek kedvező. Csak azon levegő alkalmas a lélegzésre, mely az élelyt a szükséges, azaz 21% mennyiségben tartalmazza. Vannak oly légnekem, melyek nem ártalmasak, hanem csak az élely hiánya miatt alkalmatlanok a lélegzésre, ilyenek a légeny és köneny; más légnekem ellenben mérges hatásuak és ha nagyobb mennyiségben szivatnak be, még élely jelenléte mellett is ölnek, mint pl. szénasv és szénéleg. A levegő, mely 12 százaléknál több szénasvat tartalmaz, halálos. Pettenkofer szerint szellőzetlen iskolában 1000 rész levegőre 7 rész szénasv esik; sok szénasv fejlődik ki borforrásnál s már sokakat ölt meg, kik új bor utáni türelmetlen vágyukat fékezni nem tudták. A szénéleg közszen elégeése által nagy mennyiségben képződik és sokaknak, kik a szénnel fűtött kályha csövét éjjelre gondatlanul elzárták, s ezáltal a kifejlőő szénélegnek a szobában való elterjedését elősegítették, halálát okozta.

Legfőbb gondunkat arra kell fordítanunk, hogy azon légkör, melyben tartózkodunk, az élelyt kellő mennyiségben tartalmazza, és hogy a szénasvtól, mely mindenütt meggyűl, hol többen vannak együtt, ment legyen; s e célból a szobák, különösen ha kicsinyek s sokan laknak együtt, naponta szellőzendők. Hálószobául rendesen a legkisebb s legkevesebb szellős szobát szoktuk használni, pedig a legtágasabbat kellene választanunk, mert szobáink közül abban tartózkodunk legtöbább.

(Vége köv.)

Fanta Adolf,
városi főorvos.

Egy hét története.

— Ápril 27. —

(VK.) Az egész Pest alig volt más a múlt tén, mint egy örömtől ragyogó szem, mely Budára nézett. A bástya-öves vén vár, mely ezelőtt, mint egy agg remote, csak múltján borongott, egy idő óta egészen megifjúlt a történetektől, melyeknek szerencsés színhelye lett. Már a koronázáskor ünneplé újjászületése napját, de annak ragyogása nem volt csupán az övé: meg kellett osztania fiatalabb testvérel, mely ugyancsak a nyakára nőtt. Azonban a közelebbi napok fényét, látványait, szertartásait csaknem kizárólag bírta, s Pest csak arra való volt, hogy szaporítsa örömet.

Mióta a huszonegy ágyúlövés elhangzott, (ép akkor, midőn e lap közelebbi száma kikerült a

sajtó alól, ápril 21-dikén, reggel hat órakor,) azóta minden öröm és fény egy bölesöt környez, melyben a kis királykisasszony fekszik, kit a pesti nép magyar része a szeretet hangján kis „földinknek“ nevez.

Ez az öröm természetes.

Háromszázhuszonegy év óta nem született Budavárban királyi gyermek. Fejdelmeink sarjait mindjárt, a hogy világot láttak, idegen légkör, idegen szellem, idegen emberek környezék. Királyasszonyunk az első a most uralkodó családban, ki szívének hajlamától vezetve, azt óhajta, hogy egy magyarországi gyermeke legyen.

Már egy nappal elébb a hir, mely újra bebizo-

nyitá magáról, hogy „nem szavahihető személy,“ beköszölte a várost, azt susogva, hogy *királyfi* született. Maga városunk érdemes tanácsa is hitelt adott neki, s zöld-asztalánál rögtön felállva, lelkesedéssel üdvözlé az örvendetes eseményt, ugyanakkor, midőn a királyné még egy rövid sőtát tett a várkertben. Ez előlegezett örvendezés azonban csak a lakosság feszült várakozását jellemzi.

Még egy éj, s az ágyúk csakugyan hirdeték, hogy — *főhercegnő* született.

A sorstúl gyöngédség volt ez. Egykor a királynénak egy lánya halt meg Budán; s így a sors mindenekelőtt azzal tartozott neki, hogy ugyanezen a helyen ugyanezt a veszteséget pótolja ki.

Élénk vidám nap volt. Az országgyűlés két háza lelkes éljenekkel üdvözlé a „szerencés születést;“ az orvosi bulletinben, mely alatt dr. Balassa és Fleischer nevei álltak, mindenki örömmel olvasta, hogy a felséges anya és csecsemő egészsége; s számtalan kocsi robogott át a lánchidon urakkal és úrhölgyekkel, kik szerencse-kivánatként viték s tudakozódni mentek. A távirda egyre hozta az üdvözléseket, s a várpalota fényes vendégserege úgy megszaporodott pár nap alatt, hogy a pesti „Magyar királynak“ is bőven jutott belőle.

Este kivilágítás, fényár, transparentek, föliratok.

A nemzeti színházban Shakespeare tündéri bohózatát: a „Szentivánéji álmot“ adták elő, s kívül egy két oldalú epigramma ragyogott, egyikén csillaggal (ez a királyfié lett volna), másikon fészlő rózsabimbóval, s ez a királyi kisasszonyé volt.

De kivilágítás, festői diszruhák, rendjelek, bársony uszályok, aranygallérok a mi szemünkben nem fejeznek ki anyit, mint egy, e fényárba keveredett szerény „ezüst tallér“, melyen sok ember mosolygott, s némelyik tán meg is botránkozott.

Ezt a tallért — a mint már mindenki tudja, — egy egrí jómódú kapás ember tette a király asztalára, miután a város küldöttsége, élén Lévay S. püspökkel, hódolatteljesen tisztelgett.

„Ósi magyar szokás, fenséges királyom! — mondá e népfia, — hogy ha oly házba léptünk, melyben gyermek született, s nem hívnek meg komának, magunk hívjuk meg magunkat *garasos komának*. Így lévén most én is, meghívom magamat, s ime leteszem a taksát.“

A király, az idegen urak, az előkelők mind esodálkoztak: mi ez? Végre a püspök megmagyarázta ez őszinte népszokást, s a király nyájasan mosolygott.

Valóban az udvari etiquette ez eredeti megza-

varása mosolyra méltó, de nem a gúny, hanem a szeretet mosolyára.

Ez egy romlatlan szív náivsága volt, s az a tallér a népszerűtet esengő jelképe, s mint ilyen sokat ér.

Mária főhercegnő egykor ol fogja mondhatni, hogy legelső pénze az volt, a melyet egy egyszerű, jólelkű magyar földmives adott neki; s bizonyára ez a gondolat majdan örömet fog okozni szívének. Nem pénz lesz az szemében, hanem egy ékszer, melyet a népszerűtet, e legnemesb bánya termett.

Arany és drágakő egyformán környez minden fejedelmi családot, de ily tallérja kevés királyi gyermeknek van. Ilyet csak a magyar jó szív őszintesége gondol ki, és csak a magyar természet egyenes bátorsága mer átnyújtani.

Valóban ez nem kómikum, mint némelyek hiszik, ez a népjellem egy oly vonása, mely ragyog, s így — habár szokatlan — a legfényesb szertartások keretébe is beillik.

A legfényesb szombaton volt — a *keresztelés*.

Egy óráig tartott a felvonulás a lánchidon és várúton. Volt mit nézni a tömegeknek megint. Aranyos, fénymázás hintók, diszhuszárok kőcsagforgókkal, fényes magyar viselőt, uszályos bársony és selyem ruhák, diadémek és gyöngyök, (egy grófnő: Zichy Ferdinándné fején az a brilliánt magas fejké, mely egykor a Mária Antoinette királynéé volt,) arany galléros katonák, hercegek, főpapok, a képviselőház küldöttsége stb.

Semmi más hiány nem volt, csak az, hogy a várpalota nincs üvegből, hogy a lenn hullámozó tömeg átláthatott volna rajta.

A trónterem — mint mondják — ragyogott. Az oltár egy remek szentképből állt, himzett drága szőnyegekkel. Az oltáron virágok, a viztartó serlegben Jordán vize, a szent gyertya Palestinából, a keresztelési ing brüsseli csipke aranyos csíkokkal.

Háromszáz év óta most hangzott először magyar szó királyi gyermek keresztelésénél. A pri más kérdéseire a nápolyi királyné (a keresztanya) szintén magyarul felelt. Mondják, hogy gyönyörű jelenség volt, ezüst himzetű drága lilaszin ruhában, fején gyémánt diadém, mellén a gaéti érem és orosz Szent György kereszt. Mindenkinék eszébe jutott, hogy e gyöngéd nő — hősnő. A király magyar tábornagi ruhában jelent meg e nagy környezetben. Őt főherceg állt körülte, odább miniszterek, nagyurak, Tegetthoff admirál, Beust és Schmerling, (képviseelve a szerencsésen

elmúlt időt és a jobb jelent) magyar főurak és delnők ékes koszorúja. Egyik képviselő oda sügta a másikhoz Balassa régi versét:

„Szép lenni királynak,
Hát magyar királynak,
Kít királynak termett
Jobbágyok szolgálnak !“

Miután a kis csecsemő Mária Matild Amália Valeria főhercegnő lett, s miután az udvarképes urak egy más teremben újra kifejezték Ő Felső-gének szerencsekívánataikat: a szertartásnak vége lön.

Este a nemzeti színház folytatá. A király, nápolyi királyné, főhercegek, fényes urak, előkelő idegenek foglalták el a gázfényben úszó páholyokat, hallgatva az „Afrikai nőt“ s benne Pauliné aszszonyt, vagy jobban mondva: nézve egymást. A parterre se tett egyebet, s a látóöveknek csak ritkán jutott eszökbbe, hogy színpad is van a teremben. Így van ez minden theatre paréen.

E napok alatt Pest túl volt tömve. Sokan jöttek le, különösen bécsiek, kik most egyebet se hagytak hátuk mögött, mint az *Ebergényi-pőt*.

Szörnyűen érdekes pör ez, melyen öt napig kapott mindenki.

Tragédiának mondhatnók, ha a személyeket megdöbbsentő szenvedélyek ragadták volna a bünre. De oly lények ezek, kik még érzelmeiket is csak hazudni látszottak. Ebergényi k. a grófnő akart lenni, gr. Chorinszky pedig nőül akarta venni, mivel nem volt más mit tennie. Eláraszták egymást dagályos, szövirágokban úszó szerelmi nyilatkozatokkal, miközben a szörnyen szerelmes Ebergényi k. a más férfiakkal szintén kacérvkodott (még Münchenben is), az ő „kedves Gusztávja“ pedig ledér hölgyek társaságában mulatott mindvégig.

A végtárgyaláson láttunk egy öncsinálta labyrinth, melyben a boldogtalan vádlottó vergő

dött. A bünbánásnak egy vonását sem árulta el. Kétségbeesett hazudság, hitevesztett tagadás, képtelen feleletek — ez volt minden. Festett egy árnyékot — Horváth Vikit — s arra háritott mindent; de ez az árny nem létezik. Néha összeesett, arcát elrejté, homlokát végig törlé, de egészben véve elég erős volt, legalább annak látszott. De vergődése mégis eszünkbe juttatá, hogy a pokol csakugyan létezik — az emberi szívben.

Chorinszky gróffal szemközt pedig egyebet nem érezhetünk, mint sajnálatot, hogy ilyen ember is van. Egy üres alak, kinek nincs más célja, mint pénzt pazarolni, és silány kalandokat vadászni. Nejét — kivel *pápai katona* korában kelt össze — sérti, bántja, rágalmazza, szerencsétlenné teszi, s aztán halálára esküszik össze, mivel az ő 12,000 forintjának kamatját ez az asszony húzza, holott azzal ő sokkal „gavallérosabban“ élhetne. Az ember undorodik e lénytől, kiben az orkölesi életnek egy szikrája sincs.

S az áldozat?

E szerencsétlen nő emléke sem maradt tisztán. Anyósának azt írja, hogy nevét, melyet viselnie kell, tisztán őrzi meg. De elhagyott szíve szerelem után szótart, és ez a szerelem következménye egy homályos pontot képez szerencsétlen életének történetében.

Az államügyész kötélt általi halált kért a vádlott nőre. A törvényszék húsz évi súlyos börtönrre ítélte.

Igen természetes, hogy e bünpör a legnagyobb mértékben érdeklé az embereket. Ily esetek a társadalom s bizonyos körök romlottságát leplezik fel, mely máskülönbben rejtve szokott folyni. S épen ez eset nagy bizonyosság a polgári házasság mellett is. Ha férjnek és nőnek szabad lett volna az elválás: akkor a fiatal grófné nem esik áldozatul.

De bármi legyen is tanulsága, eresszük le a függönyt a bün e martalécai előtt, mert rosszúl esik őket látnunk — Isten képével arcukon.

Vegyes közlemények.

F. Gy. (*Történeti naplár.*) April hó 30-án szül. Barthelémy Ágost, híres francia gunyíró, 1795. — Május 1-én nyílt meg a londoni első világpárműkiállítás, 1851. — 2-án az acheni békekötés, 1668. — 3-án szül. Mária Theresia, 1717. — 4-én megh. Ganilh Károly nevezetes francia államgazda, 1836. — 5-én megh. I-ső Napoleon, 1821. — 6-án szül. Noronna Gáspár, spanyol költő, 1760.

— (*Hogyan írt némely basa.*) Hogy a nép nya-

kán ülő basák nem igen sokat adtak az udvariasságra az alsóbb rendű hivatalnokok irányában, azt több levél bizonyítja, a többek közt az itt közölt — mely a pécsi könyvtárban találtatott — sem hizeleghet írója udvariasságának. Az eredetiben szöruul szóra ez áll: Kívül: Adasék ezen Ury levellünk az Sopornay Bironak nagy hamarsagal kezéb. Felül: My Kűczük Mehemet basa, az hatalmas győzhetetlen Török császárnak az Dunán innét levő hadaynak Feő Parantsolloja,

titkos Tanácsa, és Érsek Ujváranak Helitartója. Ezen Czemeser Levelemet látván Te hamis hitetlen diszuo Sopornai Biro, nagyon parancsolom tenéked, ha életedet, és fejedet szereted, hogy se órát, se napot ne várj, hanem mingyárt nagy hamarsággal az Santa Göngyöt (Györgyöt) hozton hozzám. Hamis ellető (életű) diszuo, imár egynehány Levellem ment hozzátok azon Santa disznóért, myért hogy enyvártok, no hozatok hitetlen ebek. Megh lattjátok, hogy seroget ki küldök raytatok (reátok) mint az disznokat erre köttöztetek, az tömlözt fenekén elrotvaztatlak beneteket, az illen tökéllessen hamis szofogadatlanságtokért, ha ezen Levellemre be nem hozzátok nagy hamarsággal. — Datum Érsekujvár Anno 1661. Közli: *Sipos So na.*

* (*Sokrates az ebre*), — Pythagoras a vizre, levegő és négyoszögre esküdött. A férfiak me hercule! a nők: me Castor és Aedopol! (per Pollucem) a két nemmel közös volt. Az egyiptomiak fokhagyma s vöröshagymára esküdtek; a scythák a szelet és sirokat kedvelték; a tatár hosszú lánd-

sájára; a rómaiak császárok geniusára, mint Caligula lova egészségére s geniusára esküdött. A barbár kardjára és becsületére, a keresztény szentjei ereklyéire, oltár és evangyeliumra; a mohamedán prófétája szakállára, a néger bálványistenére s XII. Károly hosszú eszímájára esküdött. A francia Fülöp Ágost mindig belehozta esküvésebe az „isten haját és fogait.“ Minden nevezetes embernek meg volt a maga külön esküje. XI. Lajos Pasque Dieu !-vel szitkozódott; VIII. Károlynak Jour Dieu !-je volt. XII. Lajos le diable m' emporte ! (az ördög vigyen el engem !) szokta mondani. I. Ferenc: foi de gentilhomme ! (nemesember hitére). IV. Henrik Ventre St. Gris-t emlegette káromlásában (mi szt. Ferencre vonatkozott.) Henrik szász örgróf szava járása: „Potz Hammer!“ volt. Burgundi bátor Károly St. Görgenre esküdött; burtenbuchi Schärtel „Potz blau Feuer“-t szokott használni. Dietrichstein 1517-ben egy különös társulatot alapított, mely célul tűzte ki magának, hogy nem fog káromkodni.

Ebergényi Julia méregkeverési pöre.

Feltűnő bűnügyi perek mai nap már nemcsak azon országot érdeklik, melyben történtek, nem csak a tudomány foglalkozik velük, hanem egyszersmind azon szomorú sorsban részesülnek, hogy köztulajdonná válnak.

Egyes ilyen bűnügyek történeti nevezetességre vergődtek, s ezek közé sorozhatni a mostanit is azon okból, mert a benne előforduló tények s azok indító okai részben tükréül szolgálnak társadalmunk ideiglenes erkölcsképének.

E szempont birt minket is arra, hogy ezen mérgezési pör tárgyát, napfényre jöttét s kifejlését, a belőle kivilágító tanulságok miatt, lapunkban közzé tegyük.

A gróf Chorinszkynét Münchenben megmérgezettnek állított Ebergényi Julia bűnügyi perében a végtárgyalás a bécsi törvényszék előtt april 22-dikén kezdődött meg. A periratok nyomán mindenek előtt meg kell említenünk, hogy gróf Chorinszky Gusztáv cs. k. főhadnagy, az ismertes alsó ausztriai helytartó fia, 1860-ban nőül vette Ruof Mathild színésznőt, egy müncheni kereskedő leányát. De a házasetel nem volt boldog, s a felek csakhamar tényleg elválván, a nőt ipa vette házába, hol mint családtagot folyvást tisztelet és szeretet környezé. A szerencsétlen nő csak akkor távozott Bécsből a Chorinszky-házból, midőn férje

1866-ban megsebesülván, oda jött magát gyógyítani. Hanem a jó viszony közte és ipa közt folyvást fennmaradt.

Ellenkezőleg a férj erős ellenszenvet, sőt gyűlöletet tanusított neje iránt. Miatta kellett a nőnek más városokban tartózkodnia. 1866. augusztusban Merke János szabónái, később pedig Lehmann Regina nagykereskedőnénél volt Münchenben. A nő 1866. nov. 13-án egy Mikolics nevű szogédi tanulótlól fiat szült, kit Ziska Mária mosónénál helyezett el. Aztán betegon Reichenhallban, később ismét Münchenben tartózkodott. Nagyon elvonult életet élt, s Béccsel folytonos levelezésben állott.

1867. nov. 21-ikén d. u. 4 óraker egy nő érkezett hozzá, kivel fél 7-ker színházba akart menni. E célból Hartmann Eliz szállásadónőt, az idegen uő kívánatára kocsierért küldték. Midőn a nő visszaérkezett, a grófnő szobája be volt zárva, a kulcs levéve, s benn minden a legnagyobb csendben. Mindamellert is, hogy az idegen nő nagyon izgatott volt, midőn a kocsierért küldte, s feltűnőleg kérdezte, hogy ki szokták-e a lépcsőzetet világítani, Hartmann Eliz nem gyanított rosztat, s az sem tünt fel neki, hogy visszajöveletekor az idegen nő nem volt már ott; azt hitte, hogy gyalog ment a színházba.

Hanem lassankint mégis aggódni kezdett a grófné eltiúntén, s a dolgot feljelentette a rend-

őrségnök. A szobát feltörték s ott találták a grófnét a földön, az asztal és a pamlag közt, élettelelenül. A hullán látható foltok és a földön levő, vérrel vegyes folyadékok azt gyanuttatták, hogy a hulla régóta lehetett már ez állapotban. Az asztal meg volt terítve, rajta 1 sörös kanecso valami 1 pint barna folyadékkal, 1 üveg rum, étkek és asztali eszközök; a baloldalon, hol Hartmann szerint az idegen nő ült, 1 csésze félig valami folyadékkal, valószínűleg theával, tej nélkül, a másik oldalon, hol a grófné ült, egy másik csésze, mely csak $\frac{3}{4}$ résznyire volt tele, a csészében tej is volt.

Mindez oda mutatott, hogy gr. Chorinskynét a szállásadónő távol-s az idegen nő jelenlétében érte a halál.

Megjegyzendő, hogy a szobában valakinek ki kellett a gyertyát oltani, mert az sem volt leégve.

A szoba kívülről volt bezárva s kulcsa, valamint a komót kulcsa, a theás ibrik s a thealevelek eltűntek. Az orvosok véleménye szerint a grófnőt kéksavany ölte meg rögtöni halállal. Kétséget sem szenved, hogy nagy mennyiséget kellett e méregből magához vennie. Az asztalon levő étel és italneműekben méreg nem volt található. Ellenben a később elfogott Ebergényi Juliánál valami 30—35 szemernyi cyanikalit találtak, s ugyanott meglették a grófné theás ibrikjét is, melyre a cyanikli maradványa volt leülepedve.

E körülményekből nagyon valószínű lett, hogy a grófné személyes boszúnak esett áldozatul, és hogy halálát a nála volt idegen nő idézte elő.

Kutatták tehát e nőt, s nyomára jöttek, hogy az nov. 20-án érkezett Bécs felől, a „Négy évszak“ vendéglőbe szállt, ott magát báró Vay Máriának írta be és nov. 21-én esti $\frac{1}{2}$ 9 órákor ismét Bécs felé visszautazott.

A nővel együtt egy ur is érkezett, vele ugyanazon hotelbe szállt, meglátogatta, és a színházba elkísérte. — A nő nov. 21-én egész d. e. 11 óráig ágyban fekvő. A szobaleány nagyon szórakozottnak találta. Mosdás nélkül felöltözködött, egy üveg muskatlunell és fél üveg vörös bort hozott, azokat két kis üvegbe töltötte, és magával vitte az Amália-utca-ba, hol Chorinsky-né lakott. Mikor a vendéglőbe visszatért, az egyik üvege üres volt.

Az idegen nő Chorinskzy grófnéval nov. 21-én délelőtt bevásárlásokat tón. — Továbbá Déminger bérszolga által két színházjegyet vitetett az Amália-utca-ba, s ez előtt, midőn a fizetésre várakozott, úgy nyilatkozott, hogy vasárnapig Münchenben marad.

Azonban esti 7 órákor igen izgatott és kimerült állapotban tért a vendéglőbe vissza, gyorsan számlát kért, azon ürügy alatt, hogy férje távart s azonnal Párisba kell utaznia. Mindkét ü ügy költöttnek bizonyult azután be. — Sietve szedte össze podgyászát, s a vasúthoz hajtatott.

Gr. Chorinsky Gáosztáv nov. 25-én apjával Münchenbe érkezvén, oly feltűnőleg viselte magát, hogy a rendőrigazgató szükségesnek látta őt elfogatni. A fogságból írt egy levele még növelte az ellene ébredt gyanut, sőt a tárcájában talált fényképekben határozottan ráismertek azon nőre, ki a „Négy évszaknál“ szállva volt s kit a mérgezés gyanuja terhel.

Chorinsky aztán bevallotta, hogy e fényképek Ebergényi Julia rendi-kisasszonyéi, kit ennek következétn nov. 27-én elfogtak.

Telekesi Ebergényi Julia, ki gr. Chorinskzy Gusztáv es. k. főhadnagygyal igen benső viszonyban állott, első vallomásában beismerte, hogy egy fényidőben észrevétlenül cyanikalit vett magához s ezt gr. Chorinskzy Mathildnak, midőn egymás egészségére ittak, a theájába töltötte.

A folytatlagos kihallgatás alkalmával e vallomását azzal egészítette ki, hogy kedden d. u. 4. órától 7-ig Chorinskzy grófnőnél volt, s ennél úgy mutatta be magát, mint a ki keresztül utazik s a grófnő szeretetreméltóságáról meg akar győződni.

Előadta továbbá, hogy Münchenben a „Négy évszakhoz“ czimzett vendéglőbe szállt Vay bárónő név alatt, itt a második emeletben vett lakást, s véletlenül tudta meg Chorinskzy grófnő lakását — Amália-utca 11. vagy 12, szám. 4. emelet — s eredetileg szándoka volt két napot Münchenben tölteni s innen Párisba utazni. A grófnéval elhatározták, hogy este együtt mennek a színházba s a szálloda szolgáljával jegyeket is hozattak. — Midőn elment, a grófnő már a pamlag és az asztal között a földön hevert, vajjon a méreg rögtön hatott-e, azt nem tudja; a grófné a földön fekvő ugyan, hanem vajjon az ő (Ebergényi Julia) oltávoztakor egészen meg volt-e már halva, arról tudomása nincs; annyit tud, hogy az asszony ott-hon volt s leánya épen egy ruhát vitt volt el.

Ebergényi Julia magaviseletére nézve következő részletek jutottak tudomásra:

1867. januárban szülei akaratja ellenére oda hagyta azok soproni házát, és Bécsbe ment lakni báró Skalicz Matvina nevű keresztanyjához. Ez azonban csakhamar belátta, hogy a Juliával való társalkodás saját leányára nézve ártalmas s az előbbinek távozni kellett. Ugyanazon házban vett

ki külön szobát, de Steinlechner Karolin nevű szállásadója pár nap múlva felmondott, mivel Julia bármely időben férfi látogatásokat fogadott, sőt olykor az urakat a lépcsőn várakoztatta, s akkor intett nekik, midőn utána járt, hogy a „lég tiszta.“

A bécsi rendőrség egyéb rosztat nem tud Julia ellen, mint hogy összeköttetései voltak ismert könnyelmű egyénékkel. Báró Arbster tétova nélkül kimondja, hogy ő oly viszonyban volt Juliához, mielőben a demimond-dal szoktak lenni, s ez pénzt és egyéb ajándékokat is kapott tőle.

Hasonló viszonyban látszott Julia állani Skarpa Pál földbirtokoshoz, kitől egyszer 12 ezer ftot kért

és 2400-at kapott, midőn pedig a brünni nemes hölgyek intézetébe lépni ekart, ismét 50 aranyat kért és kapott. 1867. júniusban Julia 6000 forintot kívánt Skarpától hozománya kiegészítésére, aztán 3000 forintra szállott le, „különben megöli magát,“ s végre legalább 500 ftot kért, hogy szám-lait kifizesse és hogy a gróf Chorinszky Gusztávval (kinnek neje még élt) való L.kodalmára pénze legyen. Ez alkudozás egészen addig tartott, mikor Juliát elfogták. A kapott pénzből ez havonkint 50 forintot szállásért fizetett, Chorinszky Gusztáv egy 800 forintos adósságát kiegyenlítette, s egyéb költségeket teljesített. Ellenben Ernst divatárusnőnek 225 és egy másik kereskedésben 95 frttal adós maradt.

Azon hatóság, a széceseni, melynek kebelében Julia született, azt mondja, hogy rangjához és állásához méltó életmódot vitt. Ellenben a brünni intézettől egy névtelen levél került elő, melyben Juliát erkölestelen életmóddal s azzal is vádolják, hogy ezüstműt lopott. Ez azonban nincs bebizonyítva.

B. Loprestit arra kérte Julia, hogy részére pénzt gyűjtjön az arisztokratia körében.

Julia már 1867. júliusban Chorinsky peccét-nyomó gyűrűjével peccélt be egy Loprestit-hez intézett levelet. Egy billogot hasonlóan elkészítettet Ch. nevének kezdő betűivel és grófi koronával. Nemsokára megtörténendett férjhezmenetelével többek előtt dicsékedett. Az eljegyzés Ebergényi István és gr. Ch. Henrik jelenlétében megtörtént, holott valóperre semmi lépés nem tétetett.

Schlesinger oryossal megvizsgáltatta magát Julia, és ez azon eshetőséget állapította meg, hogy rövid idő óta terhes Erre nézve így nyilatkozik: „Valóban volt ok azt hinni, hogy terhes vagyok, de ez engem nem aggasztott, állásom

nem genirozott volna, hogy mint leánynak gyermekem legyen, sőt sajnálom, hogy nincs, legalább tudtam volna, hogy miért élek.“

Érdekükben állhatott mind gróf Chorinszky főhadnagynak, mind Ebergényi Juliának Chorinszkyne halála, mely 12,000 forintra rugó katonatiszt házassodási cautiót adandott rendelkezésükre.

Rendkívüli fontosságú Wöllél hordár azon vallomása, hogy Julia általa 12 látogatási jegyet rendelt meg Vay báróé névvel, és ennek elkészítését nagyon sürgette, sőt a koronát

is elengedte róla, csakhogy azzal is gyorsabban menjen a dolog.

Az itt és fentebb elmondottak nyomán az államügyész vádjá oda szólt, hogy Ebergényi Julia gr. Chorinszkyne, annak müncheni lakásán, 1867. nov. 21-dikén este méreggel orozva megölte, mely vád ellenében a nyilvános végtárgyaláson Ebergényi J. előbbi vallomásait visszavonva, a tettet bizonyos Horváth Viktoriára vonta, kinnek létezését sem ő nem vala képes bebizonyítani, sem pedig az osztrák s bajor rendőrség felfedezni. E pörre vonatkozólag az újabb részletekről újdonságaink rovata szól.

Ebergényi Julia.

chich Adolf — 6 ft; Bónai Albert — 5 ft; Fodor Mihály — 5 ft; Janis Arno — 5 ft; Tebréss Mihály — 5 ft; Boltizár Ágoston — 8 ft; Krupieser Károly — 5 ft; Jugovics Aranka Bécs 8 ft; Himler Lajos — 5 ft; Vánky Rozsá — 5 ft; Piller Nándor — 5 ft; Káldy József Tompaháza 5 ft; Ruppert Lajos Sajtokál 5 ft; Zámory Kálmán Kesai 9 ft; Saigeti Sámuel Győr 5 ft; Szép Mihály — 5 ft; Sági Gyula Pécs 4 ft; Sípöcs István — 4 ft; Schamberger Ferenc M. b. 4 ft; Náray József — 4 ft; Regner János Oravica 2 pl. 5 ft; Sztár Miklós Debrecen 5 ft; Mantz János P. Csécs 5 ft; Csikász János pleb. Z. Sz. Mihály 5 ft; Szódy József Jásbórony 5 ft; a plebiánia Ravnik 5 ft; Lombay Károly N. Szőlős 4 ft; Keleny Ferenc Görbed 5 ft; Buzsák Simon Oláhlásbánya 5 ft; Versár-Erdős Eszti Temesvár 4 ft; Usont Gidófalvy Lajos honv. R. hadn. Unz 4 ft; Bérffy-Tikos Anna Debrecen 4 ft; Tomencsek Mari A. Szántó 4 ft; Kondrád György M. V. Sárhíd 4 ft; Cseh Sándor honv. alezredes gyűjtő Sz. Katolna 2 ft 50; Cseh Ignác — 2 ft 50; Győrbíró László — 2 ft 50; Cserey-Zathurecky Emilia Imetfalva 2 ft 50; Győrbíró János Sz. Katolna 2 ft 50; Bánffy Farkas — 2 ft 50; Kálnoky András — 2 ft 50; Böcskei László Komárom 2 ft 50; Jánosy Nándor E. Híd-vég 2 ft 50; Soltész Ida Sárospatak 2 ft 50; Girényi Endre pleb. Tarozal 2 ft 50; Babcsák János — 2 ft 50; Fülöp Lajos Tornóc 2 ft 50; Prámer Alajos pleb. honv. tábori lelkész Tolcsa 2 ft 50; Bamberger Samu Szeged 8 ft; Lichtenberger Mór — 8 ft; Weisz Jakab Fülöp 8 ft; Eisenstaedter Lukács — 8 ft; Csizsár János — 4 ft; Nigrényi Pál — 4 ft; dr. Adler Ignác — 4 ft; Papp István — 4 ft; Zsánóczy János — 4 ft; Porgay Mihály — 2 ft 50; Eördögh Mihály — 2 ft 50; Ostravsky József — 2 ft 50; Marosi Mór — 2 ft 50; Abraham József — 2 ft 50; Mészáros József — 2 ft 50; Boja Gergely — 2 ft 50; Ferencsik János — 2 ft 50; Mozsay Károly — 2 ft 50; Péter Antal — 2 ft 50; Eszterözy János — 2 ft 50; Pereszy József honv. kőműves — 2 ft 50; Bergmann József gyűjtő Füzes-Gyarmat 5 ft; B. Kovács Sándor — 5 ft; Daru József — 5 ft; Cs. Hegyesi Mihály — 5 ft; Balog Sándor — 5 ft; Pilitszer Péter — 5 ft; Sallágyi Márton — 5 ft; Csánko Benjámin — 5 ft; Hagyó Sándor — 5 ft; ifj. Nagy Sándor — 5 ft; Zombory Jenő Kulis 8 ft; Vujevits Zakár Zombor 5 ft; Tóth Lajosné Szabadka 8 ft; Sztrellich Gyula Zombor 4 ft; Simonovits Elek — 2 ft 50; Markovits László — 2 ft 50; Beke Gyula — 2 ft 50; Demerácz Alajos — 2 ft 50; Pál Antal 4 ft; Pilassanovits Jenő — 4 ft; Szép-Majeros Klára Szabadka 8 ft; Abravits Ferenc — 4 ft; Birkás-Maszkovits Anna — 4 ft; Farkas Zeigmond — 2 ft 50; Hofbauer Vilmos — 2 ft 50; Regényi Lajos — 4 ft; Satojánovits György — 4 ft; Hasznosné Tóth Róza — 4 ft; Véber Mihály — 2 ft 50; Vojnicz Gergely — 2 ft 50; Szeghity Mihály Szamosújvár 5 ft; gróf Bethlen Zeigmond — 8 ft; id. Muridán János — 5 ft; Keresztes Elek — 5 ft; Deheusz Péter — 5 ft; Flórián testvérek — 5 ft; id. Bulbuk Bogdán — 5 ft; Balsay László Csaróda 5 ft; Nagy Soma Jánd 5 ft; Katinusky-Berács Etelka Bereszgáz 4 ft; Tolvaj Amália — 4 ft; Stefanszky Jozefa — 4 ft; Sütő Kálmán Som 4 ft; Dessewffy Zeigmond 4 ft; Kanizsay Pál Ardó 2 ft 50; Tiringer Károly Vadkert 2 ft 50; Raksányi Kálmán — 4 ft; Benedicty Andor — 4 ft; Benitsky Atilla — 4 ft; Sigray László — 4 ft; Pakzy József — 2 ft 50; Oppenheimer Lipót — 2 ft 50; Schrott Henrik — 2 ft 50; Ballay Gusztáv — 2 ft 50; Sáfáry József — 2 ft 50; Pámer Antal 8 péld. Z. Egermez 24 ft; Szajoli Fejér István Cecsk 8 ft; ugyazs 8 ft; Réger Nándor Bruckenan 2 ft 50; Jessenszky Ignác Fibis, gyűjtő 4 ft; Sallvássy György — 4 ft; Pohl Ignác — 4 ft; Alpar Ernő gyűjtő Iglo 2 ft 50; Hajts János — 2 ft 50; Sztrelko Gusztáv — 2 ft 50; Windt Hugo — 2 ft 50; Hajts Lajos — 2 ft 50; Katich Miklós O. Szivacs 4 ft; Sztrellich Mihály — 4 ft; Barbócs Gábor Komádi 8 ft; Wukanits Victor Sopron 8 ft; Tóth-Szilaha Mari Szeged 2 ft 50; Hécht Alajos — 2 ft 50; Gomhoss Károly gyűjtő — 2 ft 50; Népkönyvtár M. Csécs 5 ft; Zányi József Veprovács 5 ft; Kornfeld Frigyes Rahó 2 ft 50; Emma Béia — 2 ft 50; Alth Márton Sz. Káptalan 5 ft; Isányi Endre Velence 5 ft; Nagy József N. Dorogh 5 ft; Casino Pápa 2 ft 50; Boczor István — 2 ft 50; Jakó Pál Derecske 5 ft; Fecher J. Ernő Temesvár 4 ft; Várady Károly K. Fehérvár 4 ft; Hadasy Jenő Bécs 4 ft; Tolvaj Ferenc B. Hunyád 4 ft; Németh Mikály Szécseny 2 ft 50; Nyárasdy István Usod 2 ft 50;

Bartha Gyula Sz. Somlyó 2 ft 50; Csuka Mihály Pest 2 ft 50 Popp Vazul László Pest 5 ft; Pap Alajos — 5 ft; Angyal György — 5 ft; Daróczy Pál — 5 ft; Karácsony Lajos — 5 ft; — Müller Dani gyűjtő — 2 ft 50; Gorove-Novák Izabella Vértes 5 ft; Frém Antal Pest 2 ft 50; Szojka Emil Szécsény 5 ft; Kissely Ferenc pleb. F. Sz. György 5 ft; gr. Zichy Hyppolit pápai praelatus és apát Buda 5 ft; Kerek György ref. lelkész Velence 5 ft; Halász Gyula Debrecen 2 ft 50; Arnold Antal Almás — 2 ft 50; Kontsits Pál Tamás 5 ft; Schmidt József gyűjtő — 5 ft; Kelen József — 5 ft; Stegwart Ignác — 5 ft; Wirth Lajos — 5 ft; Pap Endre — 5 ft; Remprecht Teréz Gyula 5 ft; Miller Ádám Tamási — 5 ft; König Rikárd — 5 ft; Szeremley József — 5 ft; Pletnich Mihály Babócsa 5 ft; Petőcz Aszla Adánd 5 ft; Vásony Sándor Szárszó 5 ft; Pécsy Imre Kálta 5 ft; Svastich József — 5 ft; Kiss Lajos — 5 ft; Miklós György — 5 ft; Baán Gáspár Boglár 5 ft; Bosnyák Ferenc Igal 5 ft; Bárány Elek Mocsold 5 ft; Angyal Kálmán N. Egres 5 ft; Kiefert Antal Szemes 5 ft; Zborácz Ferenc Zeliz 5 ft; Michany Nándor — 5 ft; Bukovics György — 5 ft; Udvary Jakab — 5 ft; Muharos József — 5 ft; Donáth István — 5 ft; Khorndl János — 5 ft; Döcskál Vilmos — 5 ft; Polyák Bonaventura — 5 ft; Karácsony Sándor gyűjtő — 5 ft; Hídvéghy Pál P. Ipoly 5 ft; Kovács József Osgyan 5 ft; Kossuth Gyula Katalinvölgy 5 ft; Kolener Adolf Ferenctelep 5 ft; Kolener Dacó Laita — 5 ft; Busbak A. H. gyűjtő Losonc 8 ft; Kuthy János N. Tapolcsány 2 ft 50; Roller Vilmos volt honv. Czernabara 4 ft; Biró Lajos Csákvár 5 ft; Pap Lajos — 5 ft; Kovács Mihály — 5 ft; Lukács Gyula — 5 ft; Seidel Pál Patka 5 ft; Pettenhoffer Sándor Csákvár 8 ft; Németh Károly Boglár 5 ft; Benedek Ferenc Csákvár 5 ft; Herbat József gyűjtő — 5 ft; Tassy Béla szolgabíró gyűjtő R. Almás 8 ft; Szilaha Miklós — 5 ft; Jankovits Gyula — 8 ft; Dubek Imre — 5 ft; Vangel Károly Perkáta 5 ft; Cserna Ferenc R. Almás 2 ft 50; Krecskay Pálné — 2 ft 50; Pödör István — 2 ft 50; özv. Fekete Baranyi Eugenia Debrecen 5 ft; Hermann Imre Rónya 8 ft; Baán Béla Tarnóc 4 ft; Keszler László Litke 4 ft; Sallay István Kolondá 2 ft 50; Kalina-Hentaller Tekla Karancseszi 4 ft; Saskóy Ferenc Litke 2 ft 50; Körtvölgyessy Gusztáv Kálmán 4 ft; Daniek Ágoston Berzenca 4 ft; Gyene Károly Sztámár 4 ft; Somlyay Kálmán — 4 ft; Vajai Károly — 4 ft; Somlyay György gyűjtő — 4 ft; Urlán Gábor Apácza 2 ft 50; Löffler Hermann — 2 ft 50; Klein Israel — 2 ft 50; Stera Sámuel — 2 ft 50; Pacsika Gábor — 2 ft 50; ifj. Pacsika István — 2 ft 50; Kovács Gáspár — 2 ft 50; Csóti Mihály — 2 ft 50; Náfrádi Sándor Márton — 2 ft 50; id. Tóth János — 2 ft 50; Büchler Sándor — 2 ft 50; Sági Gáborné gyűjtő Szováth 5 ft; Heszár István Bágócs 5 ft; Horváth Imre Csorna 5 ft; Mészáros János Szováth 2 ft 50; özv. Sárközy Pálné Vágh 2 ft 50; özv. Várady Lászlóné Déra 4 ft; Buresay Sándorné — 4 ft; Rigó Gyuláné gyűjtő — 4 ft; Pálffy Ignác Jákfa 5 ft; ifj. Gömbös János 5 ft; Saigeti Szabó Sándor Páty 4 ft; Finta József — 4 ft; id. Komjáthy György T. Kezsi 8 ft; Pauliár Ferenc Szentjobb 8 ft; Szijártó Samu Keszthely 8 ft; Juhász Pál Tardoskeő 8 ft; Kovács Vilmos A. Csikota 5 ft; Soltész Endre Girincs 2 ft 50; Barabás János — 2 ft 50; Takács Sándor — 2 ft 50; Kozáry Isidor Tárnok 2 ft 50; Deák Erzsike — 4 ft; Rónay Mór K. Zombor 5 ft; Babincz János A. Wenecsk 5 ft; Barkáts Ede Bécs 5 ft; Szalay Ferenc Recke 5 ft; Strauss Ida Győr 5 ft; Hőcey László Buj 5 ft; Eördögh Ferenc T. Földvár 5 ft; Vörös Vince Pereszély 2 ft 50; Verhás Gyula Ipolyságh 2 ft 50; Takácsi Nagy Sándor Kőszeg 4 ft; Ebergényi Sándor Sopron 4 ft; Hegedűs Dániel Uj-Hodos 2 ft 50; Munyay Tivadar Krasztova 4 ft; Végis István K. Héricskő 5 ft; Pácsay György — 5 ft; Pausilli Ilka Buda 4 ft; Szalai Márton Pest 2 ft 50; Nyári Antal Szeged 5 ft; Saucs János Ungvár 4 ft; Molnár János — 4 ft; Tománóczy Béla V. Szerdahelyi 5 ft; Tománóczy Gyula A. Csöppny 5 ft; Tománóczy Endre gyűjtő Csás 5 ft; Smigalay Elek 5 ft; Szabó József — 2 ft 50; Farkas István H. Dorogh 5 ft; Pallai János N. Várád 8 ft; Varga Pál Mest-Kásson 5 ft; Kazay Adolf N. Várád 2 ft 50; özv. Draskóczy Lászlóné Pest 8 ft; Becse Antal Cs. Somlyó 4 ft; Adorján Imre — 2 ft 50; Gyűrű Pető gyűjtő — 2 ft 50; Kán gyűjtő Pest 2 ft 50; Kornstein Petronella Nyiregyháza 4 ft; Groak Berta — 4 ft; Teitelbaum Henriette — 4 ft; Blau Emilia — 4 ft; Glück Dávid — 4 ft; Fluck Ferenc honv. egyl. elnök Szeged 8 ft; Heiter Ferenc — 8 ft

ifj. Kopass Ferenc — 8 ft; Pollák Zeigmond — 8 ft; ifj. Zoltár Ferenc — 5 ft; Vass János — 5 ft; Kutasi Ferenc — 5 ft; dr. Rosenberg Izidor — 5 ft; Rigó József — 5 ft; Zombori András — 5 ft; Korda István — 2 ft 50; Takács Mihály — 2 ft 50; Mészáros György, — 2 ft 50; Zombori Mihály — 2 ft 50; Zombori János — 2 ft 50; Hámosi Andor — 2 ft 50; Lengyel József — 2 ft 50; Tombács Mihály — 2 ft 50; Tülcser Ferenc — 2 ft 59; Enesey Gábor Szemerán 5 ft. (Folytatjuk.)

— (Hívatgatás.) Zuma Ferenc helyett a harmadik közleményben hibásan Zuma nyomattatott. A 6-ik közleményben Nöthig József helyett Mölling volt nyomtatva.

Uj d o n s á g o k.

— (A királyi ujszülött keresztelése) e hó 25-én rendkívül fényes szertartások közt ment végbe Budán Mátyás király palatájában. Jelen voltak a főhercegek majdnem teljes számban, 6 felsége édes apja, a nápolyi királyné, külhatalmak követei, osztrák méltóságok és miniszterek, az egész magyar minisztérium, a felső s alsóház tagjai, magyar urak diszruhában stb. — Lehetlen itt egyszerűsággal meg nem említenünk, hogy a királyi gyermek születése már több mulatságos történetkére szolgáltatott alkalmat s a számos közül megemlítjük a képviselői körökben sok élc táblájaul szolgáló azon leveleket, melyeket Deák Ferenchez több oldalról hölgyek intéztek, oly tartalommal, hogy miután a született királyi gyermek leány, annak megünneplésére nem lehetne semmi nagyobb szerű, mint — a nők emancipációjának kimondása. Kérk tehát ismert tekintélyének felhasználásával ez ügyet az országgyűlésben a keresztelés napján érvényre juttatni. — Egy másik képviselő pedig Triesztből april 20-ról keltezett levelet kapott, melyben írják, hogy a főhőgnő születését 21 ágyulövessel és kivilágítással megünnepeleék. Tehát két nappal hamarabb tudták. — Egy másik eredeti jelenet meg ez: A miunt ugyanis a küldöttség szónoka Lévy püspök és egri nagyprépost Eger városa nevében szerezencskivánatot elmondá és 6 felsége válaszolt: egyszerre kilép a küldöttség sorából annak egyik egyszerű, földmives tagja és tősgyökeres magyar észjárással, meguató naivságában ekként szólítá meg a királyt: „Felsőges királyom, kegyelmes uram; ősi szokás a magyarnál, hogy ha oly házba lépett, melynél gyermek született és nincs meghiva komának, — maga hívja meg magát garasos komának. Így lévén én is most, kegyeskedjék engemet elfogadni garasos komának, mire ezenel le is teszom a taksát.” E szavaknál egy fényes tallért nyomott az asztalra. — Képzalhetni, mily meglepetést szült a kiszabott fogadási szertartásnak ezen rendkívüli megzavarása, a jelen voltak hamarjában alig tudták miként venni a dolgot; ha nem másként, mint a magyar nép egyszerű, de őszinte és tiszta jellegének típusát.

— (Az újszülött királyi gyermek.) keresztelésekor Mária nevet kapott; további keresztnevei Matilda, Amália és Valéria.

* (Számos megkegyelmezetés történet) a kir. gyermek születése alkalmából s a hivatalos lap a megkegyelmezettek névsorát 4 tömött hasábon közli.

A szabadságharc emléke első pénz-alapjára külön adakoztak :

(VII. Közlemény.) Gr. Wass Albertné Kolozsvár 2 ft; Hub Reszö Csákbereány 1 ft; Nurizán Péter N. Várad 1 ft; Gerson Antal T. Ujlak 1 ft; Hoffmann László Csurgó 1 ft; összesen 6 ft; ehhez adva az utolsó közleményt 222 ft 50 krt s 2 estlert tallért, a fő összeg tess = 228 ft 50 krt s 2 estlert tallért.

— Igazítsd. Mult közleményünkben Gerson A. neve után 4 ft helyett 5 ft van nyomtatva.

Más részt azonban a hétszemélyes tábla ugyanazon napon vetette el Bözörményi László semiségi folyamodását, valamint a Ludas Matynak büntetése enyhítése végett benyújtott kérvényét.

— (Deák Ferenc) april 23-dikán éjjel komoly veszélyben forgott. Egy hálósobájába (az „Angol királynő“ vendéglőben) szolgáló cső kigyult, s a tűz már a szobában terjedezett, midőn őt felébresztették és tűz és füst közepéből mondhatni megszabadították.

— (Szerbek és honvédek kibékítése holtuk után.) A pomána vagyis halott-émlékünnepély, mely e napokban végbe ment az aradi óhitűek temetőjében, egyuttal a testvéri béke és kegyelet ünnepevé avattatott fel. Petrovics Tivadar ottani szerb lelkész beszentelvén a 49-ben február 8-diki polgárharcban gyászos véget ért szerb testvéreink közös sirhalmát, fenkölt szavakban megemlékezett az ugyanakkor elesett magyar testvérekről, felhíván az egybegyűlteket, a halottak emléknapján kegyeletük adójának azok iránti leróására is. Es óhitű testvéreink ifja, vénéje, nagyja, apraja tömegesen indult át a katolikus temető honvéd-sirjához, melyet őt. Petrovics, a derek magyar-szerb hazafi felszentelvén, imát mondott az esetekért s felhívta hiveit, ugy a hazában lakó nemzetiségeket az egyetértésre, mert az itt nyugvók nem voltak okai az egyenetlenségeknek; közös érdekünk az egyetértés, azért ne engedjék magukat félrevezettetni.

— (Az Ebergényi-féle megkezelési pör) végtárgyalása utolsó napján a vádló államügyész végbeszédében Ebergényi Julia kisasszonyt az osztrák büntető törvények értelmében kötélt általi halálra kérte ítélteni; a törvényszék hosszabb tanácskozás után még ugyanaz napon (april 25-dikén) kimondá ítéletét, mely Telekesi Ebergényi Julia kisasszonyt húsz évi súlyos börtönre, évenként egy heti elkülönzésre, nemessége elvesztésére és a perköltségek megtérítésére kárhoztatja.

— (Tompa Mihály lánglelkű) és sokat szenvedett kölönkre vonatkozólag e napokban megdöbentő hír terjedt el városunkban, közelebbi ismerői és barátai körében. Ezek szerint a fennköltlelkű költő már kiszenvedett s barátaitól: b. Eötvös, Arany, Szász Károly s másoktól távirati úton búcsúzott volna el. Némelyik lap már gyászkeretben közli e halálhírt, — mint tudjuk, e hírek valótlanak.

Folytatása a mellékleten.